ОГНИНЮРБЫ.РФ

Саха республикатын
Ньурба улууһун хаһыата
Хаһыат 1937 сылтан тахсар

2023 сыл
сэтиннньи 2 күнэ
Чэппиэр ● 43 № (12067)

НЬУРБА
ОГНИ НЮРБЫ

12+

Бүгүҥҥү нүөмэргэ

Доруобуйа харыстабыла
Бүлүү түбэтигэр бастакы Бүөр балыыһата аһыллан үлэлии турар / 3

Бэлиэ түгэн
Нэһилиэнньэ олоҕун таһыма үрдүүрүгэр, производство сайдарыгар анаан / 2, 6

Бырамыысыланнас
«АЛРОСА» АК олохтоох каадырдары үлэҕэ ыҥырар / 7

Николай Сотников: "Оҕолору дьоҕурдарынан көрөн, оскуоланы бүтэрдэхтэринэ тэрилтэттэн үбүлээн үөрэттэрэн исписэлиис гынар баҕа санаалаахпын"

Дальнобойщиктары мээнэҕэ профессионал суоппардар диэн ааттаабаттар. Бу идэ суоппардартан улахан уопуту, кытаанах санааны, күүһү-дьулууру уонна таһаҕаһы аналлаах миэстэтигэр тиэрдэргэ барбыт унньуктаах үһүн айан элбэх чааһын-күнүн эрэйэр.

«Оҕо эрдэхпиттэн суоппар убайбын Охоноос Оппуонньаны батыһа сылдьарым. Массыынаҕа олорсон, массыына алдьаммытын оҥорсон, аны каникулбар эриэйсэҕэ барсарым. Ол үлэлиирбэр миэхэ, бэл диэтэр, нэрээт сабаллар этэ, «сын полка» диэн ааттыыллара. Ити курдук 8-с кылаастан улахан дьону кытта гаражка алтыһан улааппытым», - диэн Николай Сотников кэпсээнин саҕалыыр.

Сүрүннээн биһиги үлэбит – тутуу матырыйаалын таһыы. Эрдэ борохуотунан Иркутскайтан дьыалабыай маһы аҕаларбыт. Оннук үчүгэй хаачыстыбалаах матырыйаалбынан элбэх дьон дьиэ туттан киирэн олороллор. Кэлин Ленскэйтэн таһабыт. Урукку курдук наһаа элбэҕи да буолбатар, син аҕалан дьон наадатын хаччыйан олоробут.

Киһи ылсан үлэлээн истэҕин аайы саҥа ааннар, саҕахтар аһыллан иһэллэр. Бастаан 2019 с. гаас саппараапкатын астыбытым. Онтубут бэркэ үлэлии турар, гааспыт сыанатын 29 солк. тутан олоробут.

Гаас батарыытын элбэтээри, 2020 сылтан саҕалаан автономнай гааһынан сылытыыны олоххо киллэрэн саҕалаабытым. Бастаан бэйэбитигэр киллэрэн боруобалаан көрбүппүт. Үчүгэйин билэн, дьоҥҥо сүбэлээбитим-амалаабытым. Гаас оһоҕун, газгольдеры бэйэбит булан аҕалабыт. Наадыйар дьон элбэх эбит, сакаас элбэх. Былырыын гааһынан сылытыллар 11 эбийиэк баар буоллаҕына, билигин 20-тэн тахсан эрэр.

Эргэ буровой массыына ылан өрөмүөннээн, былырыҥҥыттан буровой үлэлэринэн дьарыктанабын. Былырыын 4 социальнай эбийиэк: Ньурба к. Комсомольскай уул. элбэх кыбартыыралаах 2 дьиэтин, Дьаархаҥна оҕо уһуйаанын, Үөдэй оскуола-саадын сыбаайаларын оннун дьөлө үүттээбиппит.

Бастайааннай 10-са үлэһиттээхпин, 2 киһи дуогабарынан сылдьар.

Аҕыйах киһилээх чөкө кэлэктиип буоламмыт түмсүүлээхтик үлэлиибит. Үлэһиттэрбит соц-бакыатынан туһаналлар, салгыы сайыннарыахпытын баҕарабын.

Холобура, өр үлэлээбит биир уолбутугар бэйэбит матырыйаалбытынан бырыһыана суох дьиэ маһын биэрбиппит, ону ыйга хамнаһыттан бэйэтэ көрөн төлүүр.

Николай Сотниковы кытары сэһэргэһиини салгыы 4 стр. ааҕыҥ

С Днем народного единства!

Дорогие жители Нюрбинского района! Уважаемые земляки!

Горячо и сердечно поздравляю вас с праздником – Днем народного единства! Во все времена главным для России было единение народа. Это та историческая основа, которая связывает наше прошлое, настоящее и будущее.

И сегодня, в условиях Специальной военной операции, когда против нашей страны действуют силы коллективного Запада, только сплочение и единство многонационального народа России способно принести победу. Во имя защиты новых территорий страны и его жителей, создания условий, которые бы гарантировали безопасность самой России. В этот период мы все своим плодотворным трудом и всеми помыслами и устремлениями должны обеспечить крепкий тыл, оказывать всемерную помощь нашим Вооруженным силам и семьям мобилизованных и контрактников.

В нашем районе на протяжении многих лет в дружбе и согласии проживают представители более 20 национальностей. Сегодня во многих сферах народного хозяйства добросовестно трудятся представители различных национальностей.

**Примите самые искренние пожелания крепкого здоровья, неиссякаемой энергии и оптимизма, счастья и благополучия!*

Глава МР «Нюрбинский район»
А.М.ИННОКЕНТЬЕВ.

Анонс

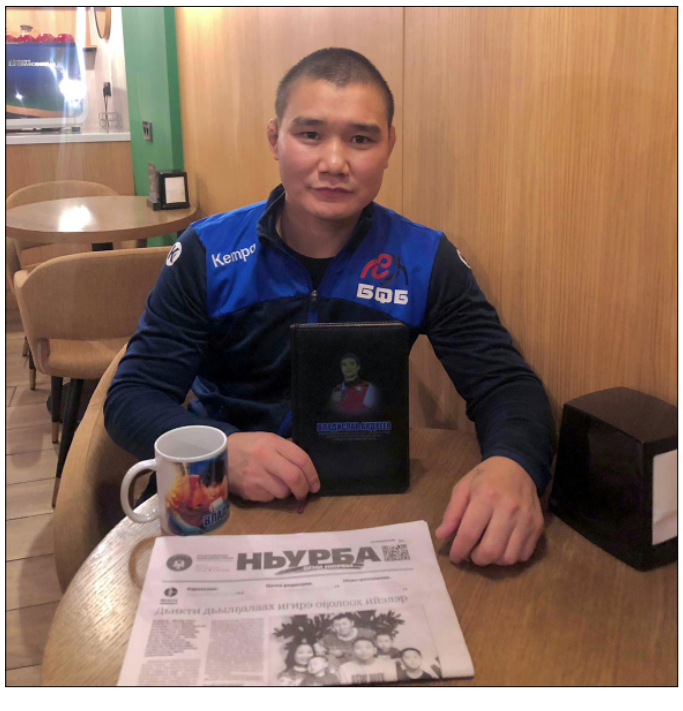

Биһиги хаһыаппытыгар саҥа рубрика

2027 сылга Ньурбаҕа СӨ норуоттарын 9-с Спортивнай оонньуута буолар. Бэлэмнэнии бэлиэр ыытылла турар. Маассабай спорт сайдыытыгар билигин улахан болҕомто ууруллар. Биһиги хаһыаппыт эмиэ туора турбакка, дьону чөл олоххо көҕүлүүр, маассабай спорка сыһыарар сыалтан анал рубрика саҕалаата. Бириистээх кроссвордар, таайбараҥнар, туһалаах сүбэлэр тахсыахтара. Биһигини кытары тэҥҥэ улуустааҕы спорт управлениета уонна "Профит-старт" фитнес-саала хаһаайката Надежда Егорова үлэлэһиэхтэрэ.

Бүгүн эһиги болҕомтоҕутугар 10-с стр. бастакы бириистээх кроссворпутун таһаарабыт. Усулуобуйата барыта онно баар. Биһиги киэн туттар биир дойдулаахпыт көҥүл тустууга Аан дойду призера, Европа 4 төгүллээх призера, аан дойдутааҕы күрэхтэр кыайыылааҕа Владислав Андреевтан автографтаах бэлэх тутуоҕа.

Бириигһи "Профи" тэрилтэ салайааччыта, урбаанньыт Эдуард Васильев туруорда. Онон "Ньурба" хаһыакка суруйтарыҥ, атыылаһыҥ, оҕолоргутун чөл олоххо, маассабай спорка көҕүлээҥ, кытыннарыҥ диэн ыҥырабыт.

Кулуну тыынна-ахтыы ылыы көрдөрүүтэ 50-60%

Билиҥҥи туругунан Антоновкаҕа эдэр биэлэр кээһиилэриттэн ыарыы көстөн, сальмонеллезка хаччахтаах олоробут.

Саһыттан тутулуга суох, ордук эдэр биэлэр кээһиилэрэ 8-10 ыйдаах уулаах кэмнэригэр маассабайдык бэлиэтэнэр, кистэл буолбатах сылгылаах хаһаайыттар биэлэрэ кээспитин эппэттэр - ол сыыһа. Биллибэккэ кээспит биэлэр атын доруобай биэлэри сутуйаллар. Кээспит биэни үөрүттэн арааран туспа далга хаайан эмтэниллиэхтээх, учугэй аһылыкка туруоруллуохтаах. Кээспит сиригэр дезинфекция ыытыллыахтаах. Бу туһунан сиһилии 12 стр. ааҕыҥ.

Бэлиэ түгэн

Күндээдэҕэ сана бэкээринэ аһылынна

Алтынньы 18 к. Күндээдэҕэ сана бэкээринэ аанын үөрүүлээхтик тэлэччи аста. Итинэн ыраахтан килиэбин таһынан олорбут, өрүс туораһыннаах улуус биир улахан нэһилиэгин тыын кыһалҕата быһаарылынна.

Бэлиэ тэрээһиҥҥэ улуус баһылыга Алексей Иннокентьев, урбаан, эргиэн уонна олохтоох оҥорон таһаарыы департаменын салайааччыта Михаил Пан, улуустааҕы социальнай көмүскэл управлениетын салайааччыта Ирина Находкина, нэһилиэк олохтоохторо уо.д.а. кытыннылар. Бэйэ дьарыктаах («самозанятай») Валентин Романовка, кини кэргэнигэр Акулина Николаевнаҕа уонна күтүөттэрэ, биэкэр Иннокентий Семеновка туһуламмыт истиҥ-иһирэх эҕэрдэ тыллара этилиннэ, эҕэрдэ уонна махтал суруктар туттарылыннылар.

Нэһилиэк олохтооҕо Валентин Семенович Романов биисинэс-былаан оҥорон улуустааҕы хамыыһыйаҕа көмүскээн, соцконтрагынан 350 тыһ. солк. ылан бу кэскиллээх дьыаланы олоххо киллэрдэ. Билигин кинини истиэҕиҥ: «Нэһилиэкпитигэр бэкээринэ суоҕар наһаа эрэйдэнэр этибит, ордук хаайтарыы кэмигэр уонна от саҕана кыһалҕа буолаччы. Ол иһин дьиэ кэргэммин кытта сүбэлэһэн баран, бэкээринэ аһан үлэлииргэ быһаарыммыппыт, килиэп буһарар оһох атыыласпыппыт. Дьыалабыт барыта сатанна. Салгыы маннык сатанан истэҕинэ бэрт буолуо. Биэкэринэн анал үөрэхтээх Иннокентий Алексеевич Семенов үлэлиир. Дьокуускайга биэкэрдээн сылдьыбыта. Төһө килиэп барарынан көрөн, күҥҥэ биир эбэтэр икки «оборуоту» буһаран таһаарабыт.

Геннадий АНТОНОВ.

Күндээдэҕэ сеновал тутулунна

Күндээдэҕэ дэриэбинэттэн 12 км-даах Арыы диэн сиргэ 200 туонна оту харайар сарай (сеновал) тутуллан бүттэ. Эбийиэк кормопроизводство бырагырааматынан үбүлэннэ. «Ньурбатааҕы сүөһү аһылыгын хампаанньата» тэрилтэ сакааһынан Алексей Герасимов 6 киһилээх биригээдэ үлэлээн тутта.

Сеновалга хараллар от ардахха-силбиккэ хаачыстыбатын сүтэрбэтинэн биллэр. Күһүн күндээдэлэр оттуур ходуһаларыттан отторун дэриэбинэ таһыгар таһыахтарын суол-иис мөлтүүр эбит, ол иһин отторун манна мунньан баран, кыһын таһар буолуохтара. Уопсай сүбэнэн миэстэтин итиннэ талбыттар.

Геннадий АНТОНОВ.

Ньурбаҕа сана тренажернай саала аһылынна

Алтынньы 27 к. Ньурба к. Сэбиэскэй уул. 74 №-гэр турар дьиэҕэ кэргэннии Василий уонна Күөрэгэй Егоровтар «Егофит» сана тренажернай сааланы арыйдылар.

Үөрүүлээх тэрээһиҥҥэ улуустааҕы урбаан, эргиэн уонна олохтоох оҥорон таһаарыы департаменын салайааччыта-ис бэлиитикэҕэ улуус баһылыгын солбуйааччыта Михаил Пан, Ньурба к. баһылыгын солбуйааччыта Павел Необутов, улуустааҕы социальнай көмүскэл управлениетын салайааччыта Ирина Находкина, куорат олохтоохторо кытыннылар. Эҕэрдэ истиҥ-иһирэх тыллара этилиннэ, аалай лиэнтэ үөрүүлээхтик быһылынна. Үтүө түгэн үөрүүтүн үллэстэ кэлбит ыалдьыттары хаһаайыттар фуршетынан көрүстүлэр, төлөпүөн нүөмэрдэринэн сүүйүүлээх оонньуу ыытылынна.

Тренажернай саала дириэктэрэ, биир дойдулаахпыт Василий Афанасьевич Егоров соцконтрагынан ылбыт 500 тыһ. солк. өссө элбэҕи эбэн, сааланы тренажернайга сөп түбэһиннэрэн бииргэ төрөөбүт убайын кытта өрөмүөннээбиттэр. Москваттан элбэх оборудованиены аҕалан туруорбут. Кини кэргэнэ, билигин көстө турар «Сайда тур, Сахам сирэ!» киинэ биир сүрүн героинятын - «Саха» НКИХ ыытааччытын Ирма оруолун оонньообут Күөрэгэй Егорова хомуска олус үчүгэйдик оонньоон бу тэрээһини киэргэттэ.

Аныгы тренажердарынан толору хаачыллыбыт саалаҕа доруобуйатын көрүнэр, тупсарар баҕалаах дьон кэлэн испсэлиистэр - тренердэр салалталарынан дьарыктаныахтарын сөп. 1 ыйга саамай чэпчэки абонемент сыаната – 3300 солк., абонемена суох 1-дэ киирэн дьарыктанар буоллахха – 500 солк., бириэмэтэ хааччахтаммат.

Василий Егоров: «Физкультуурунай үрдүк үөрэҕи үөрэнэн бүтэрбитим. Эрдэттэн тренажернай саала аһар баҕа санаалаах этим. Дьокуускайга күрэстэһээччи элбэҕэ бэрт, Ньурбаҕа эрчиллэр сир суох диэммин манна Ньурбаҕа арыйарга санаммытым. Кэргэммин Күөрэгэйи кытта кэллэ-кэлээт, сөптөөх дьиэ-уот көрдөөн киирэн барбыппыт. Сэбиэскэй уул. 74 №-дээх дьиэтин хаһаайката Надежда Васильевна Николаеваттан 150-ча кв. м арендаҕа ылбытым. Манна бэйэтэ 2 хос этэ, ону бииргэ төрөөбүт убайбыныын 2 ый устата иккиэн өрөмүөннээн, үлэҕэ киллэрдибит. Ньурбаҕа соцконтрагынан 500 тыһ. солк. суумалаах соцконтрагы ыллым. Москваҕа баран бырайыак оҥорторбуппут. Владивосток нөҥүө Москваттан оборудование ылан аҕалтарарбытыгар уонна саала өрөмүөнүгэр 5 мөл. солк. чуга-ыыр үп барда. Бастакы куурустан баҕа санаабын олоххо киллэрэргэ харчы мунньан испитим. Куоракка тэрилтэҕэ стекольщигынан үлэлээбитим, элбэх эбийиэккэ уонна чааһынай ыалларга түннүк туруоруутугар үлэлээн 5 сыл быһа харчы мунньунан сыалбын ситистим. Манна атаххыттан саҕалаан төбөҕө тиийэ барытын эрчийэргэ аналлаах элбэх тренажердар бааллар. Дьон манна кэлэн инвидуальнай персональнай тренердэр салалталарынан эрчиллэр. Тренердэр бэйэлэрин килиэйиэннэрин булунан манна үлэлиэхтэрэ диэн санаалаахпын».

Мас тардыһыытын тренерэ Иван Пермяков: «Тренажернай саала бары ирдэбиллэргэ эппиэттиир гына оҥоһуллубут. Муостаҕа тимир түстэҕинэ алдьаммат гына оҥоһуулаах, аналлаах эрэһиинэнэн бүрүллүбүт. Оборудованиета барыта фирменнай, олус хаачыстыбалаах. Барыта дьон доруобуйатын көрүнэн-тупсарынан дьарыктанарын туһугар оҥоһуллубут. 10-тан тахса араас аныгы тренажер баар, бары быччыҥы эрчийиэххэ сөп.

Дьону кэлэн дьарыктаныҥ, доруобуйаҕытын тупсарыныҥ диэн ыҥырабыт, биһиги, тренердэр, көрөн-истэн уонна сүбэлээн-амалаан биэрэбит».

Геннадий АНТОНОВ.

Нэдиэлэ сонуннара

Олоҕу-дьаһаҕы хааччыйыы

Ааспыт нэдиэлэҕэ, **25.10.23 с.** Бүлүү өрүскэ паромнар сырыылара тохтоото. Үөһээ Бүлүү аннынан салгын олбохтоох суудуналар дьону туораталлар.

29.10.23 с. Чуукааргa ууну ыраастыыр ыстаансыйа умайда. Дьоҕус баһаарынай чаас үлэһиттэрэ тиийэн умуруордулар. Уокка ыстаансыйа ис эркинэ уонна үрдэ (8 кв. м) эмсэҕэлээтэ. Сабаҕалааһын быһыытынан баһаар электроприбортан саҕаламмыт. Бу Чуукаар ууну ыраастыыр ыстаансыйата 2-стээн умайыыта буолар, эрдэ проводкатыттан умайбыта биллэр.

Доруобуйа харыстабыла

Ааспыт нэдиэлэҕэ улуус үрдүнэн ОРРВИ-нан 73 киһи ыарыйда, алтынньы ыйга – 241 киһи. «Гриппол» вакцина 4,8 тыһ. оҕоҕо уонна 6,5 тыһ. улахан киһиэхэ бэриллибит, 467 оҕо уонна 645 улахан дьон вакцинатын дозата хаалан сытар. Медиктэр улуус олохтоохторун ОРВИ-тан харыстанар сыалтан «Гриппол» вакцинаны ыларга ыҥыраллар.

Ыччат бэлиитикэтэ

Улуус баһылыгын иһинэн улууска Арассыыйатааҕы ыччат уонна оҕо хамсааһынын сүрүннүүр Сэбиэт тэрилиннэ. 2,5 штат үлэһит көрүлүннэ, улуустааҕы үөрэх управлениетыттан, улуустааҕы ыччат дьыалатын уонна имидж бэлиитикэтин управлениетыттан 2 үлэһит булулунна.

Тэрээһиннэр

Ааспыт нэдиэлэҕэ ийэ декадатын түмүктүүр тэрээһин, Хомсомуол күнэ, Суоппар күнэ бэлиэтэннилэр.

Бу нэдиэлэҕэ, **31.10.23 с.** «Анал байыаннай эпэрээссийэ усулуобуйатыгар патриотизм» төгүрүк остуол; «Бастакылар хамсааһыннара» Бүтүн Арассыыйатааҕы оҕо уонна ыччат хамсааһынын Координационнай сэбиэтин сүбэ мунньаҕа.

01.11.23 с. харахтарынан инбэлиитэргэ Антоновкаҕа Ньурба куустатын тэрээһинэ; Бүттүүн өрөспүүбүлүкэтээҕи дьону приемнуур күн.

02.11.23 с. – улуус баһылыгын иһинэн физическэй культуураҕа уонна спорка Сэбиэт сүбэ мунньаҕа, КДН мунньаҕа.

03.11.23 с. – Норуот сомоҕолоһутун күнүгэр Улахан этнографическай диктант.

04.11.23 с. - Норуот сомоҕолоһуутун күнэ. Бу күн Ньурба к. ТОС-тарын «Мой многонациональный дом» бэстибээл, «Искусство түүнэ» Бүтүн Арассыыйатааҕы аахсыйа ыытыллыахтара.

Улуус дьаһалтатын пресс-сулууспата.

Доруобуйа харыстабыла

Лена ПЕТРОВА.

Ый иһигэр 70 киһи бүөр балыыһатыгар кэлэн көрдөрүннэ.

Ньурбаҕа Нефроклиника арыллыбыта иккис ыйыгар барда.

Бүөр ыарыытын биир куһаҕан өрүтэ – бэйэтин өр кэмҥэ биллэрбэккэ сылдьыан сөп. Эмискэ хам тутан, кылгас кэм иһигэр киһи бүөрэ ыалдьарын соҕуйа истиэн сөп. Диализ бүөр ыарыытын 5-с стадиятыгар тиийбит ыарыһахха ананар. Өскөтүн доруобай киһи хаанын ыраастаан убаҕаһынан таһаарарыгар бүөр үлэлиир эбит буоллаҕына, диализка хааны аппараатынан ыраастаныахха наада буолар.

Ньурбаҕа бу күһүн Нефроклиника бүөр балыыһата арыллыбыта. Түөрт Бүлүү бөлөх улуустарын хааччыйар киин үлэлээбитэ саҥа иккис ыйыгар барда эрээри, бэлиэр үгүс дьон махталын ылла. Күн бүгүн бүөр балыыһата хайдах тэриллэн үлэлии турарын билсэ бара сырыттым.

Миигин Кира Иванова диэн администратор кыыс көрүстэ, эбиэттэн киэһэ буолан балыыһаҕа ким даҕаны суох. Билигин 6 киһи диализка сылдьар, сарсыарда өттүгэр кэлэн бараллар эбит.

Кира Иванова, Нефроклиника администратора:

- Ыарыһахтар 4 чаас устата диализ ылаллар. Биир процедураҕа 140-150 л кэриҥэ хас даҕаны стадияны ааспыт минерализацияламмыт уу наада. Нэдиэлэҕэ сарсыарда өттүгэр үстэ кэлэн бараллар. Балыыһаҕа 10 аппараат толору үлэлээтэҕинэ 60 киһини эмтиир кыахтанар. Билигин бэйэ бэйэбитин кытары билсэн, кэргэннэһэн хааллыбыт диэххэ сөп.

Нефролог быраас Эркинбек Суюркулович Джуматов балыыһа арыллыаҕыттан Кыргызстантан кэлэн үлэлии сылдьар:

- Кыргызстаҥҥа 5 сыл Гемодиализ киинигэр нефрологынан үлэлээбитим. Манна сөбүлэҥ түһэрсэн кэлбитим. Тута усулуобуйа тэрийэн биэрбиттэригэр улаханнык махтанабын. Бу кэм устата 180 гемодиализ процедуратын оҥордубут, барыта холбоон 12 киһиэхэ. Билигин 6 киһилээхпит. Сайыҥҥы өттүгэр "ыалдьыттардаах" этибит. Ыалдьыттарбыт диэн дойдуларыгар быстах кэмҥэ сынньана кэлбит дьону ааттыыбыт. Бу иннинэ диализка сылдьар ыарыһахтар дойдуларыгар, аймахтарыгар кылгас кэмҥэ кэлэн барар кыахтара отой суох эбит буоллаҕына, билигин төһө баҕарар кэлиэхтэрин сөп. Сорох дьон кэлээри суол арылларын күүтэ сылдьаллар.

- Бэйэҥ ханна үөрэммиккиний? Тус олоххуттан сырдата түһүөҥ дуо?

- Мин Бишкеккэ И.К.Ахунбаев аатынан Кыргызскай судаарыстыбаннай медицинэ академиятын бүтэрбитим. Эмиэ Арассыыйаҕа курдук 6 сыл үөрэтэллэр. Онтон 3 сыл ординатураҕа үөрэммитим. Бүтэрэн баран Бишкеккэ 5 сыл Гемодиализ киинигэр нефролог быраһынан үлэлии сырыттахпына, дьылҕа түбэһиннэрэн диэххэ дуу, Марфа Николаевналыын билсэн, кини ыҥырыытынан кэлэн үлэлии сылдьабын. Кэлэктииппит олус иллээх, балыыһабыт хааччыллыыта толору.

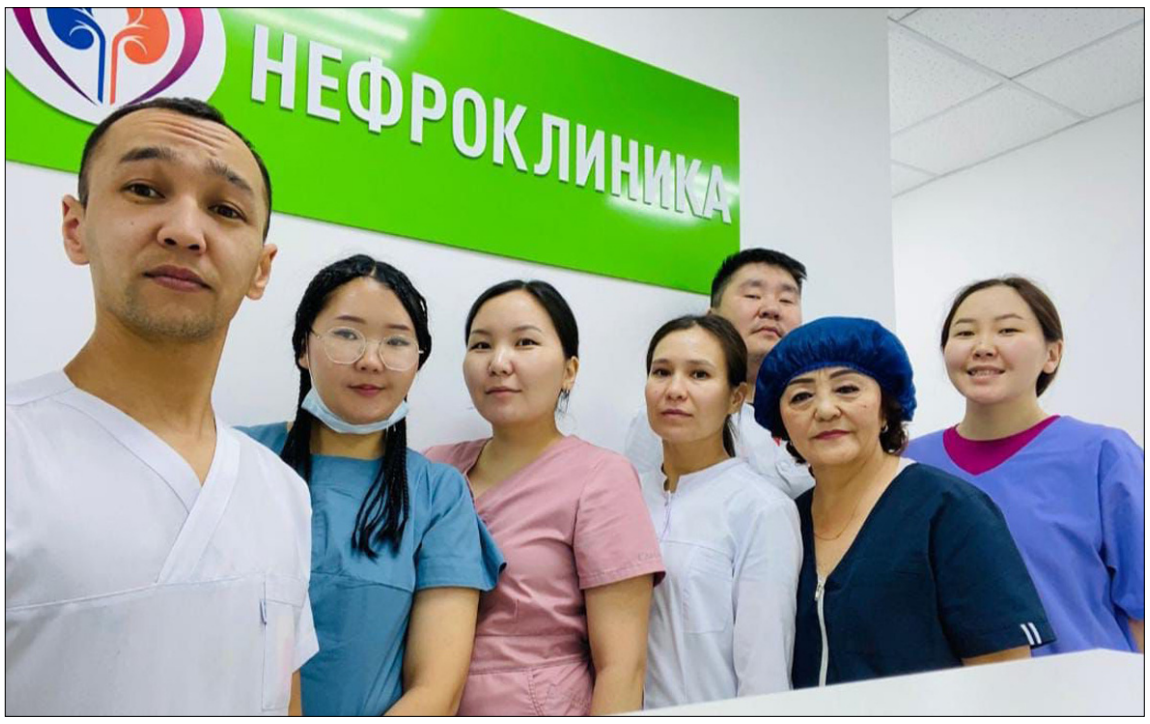

Нефроклиника иллээх кэлэктиибэ.

Ыал буола иликпин, тапталлааҕым дойдубар хаалбыта. Киһи инникитин тымтыктанан көрбөт, баҕар, ыал буолан манна көһөрөн аҕалыам даҕаны.

Марфа Бурцева, нефрология уонна диализ киинин төрүттээччитэ, дириэктэр, РФ, СӨ доруобуйа харыстабылын туйгуна:

- Манна диэн эттэххэ, Эркинбек Суюркулович сөбүлэһэн ыраах Ньурбаҕа үлэлии кэлбитэ биһиги дьолбутугар буолар. Ыарыһахтары буор-босхо көрө олорор. Бу ый иһигэр барыта 70-ча киһи кэлэн көрдөрүннэ. Быраастан направлениелаах, хаан, иик аналиһзтарын, бүөр УЗИ-тын илдьэ эрдэттэн болдьоһон баран кэлэн көрдөрүөхтэрин сөп. Хомойуох иһин диирбитигэр тиийэбит, биир ый иһигэр 11 киһиэхэ бүөр ыарыытын туруорда, 4 киһи 4-с стадиянан ыалдьарын быһаарда уонна биир 5-с стадияҕа тиийбит киһини диализка ыларга бэлэмнии сылдьабыт. 4-с стадиялаахтар салгыы Дьокуускайга көрдөрүнэ бараллар направление биэрдибит. Сунтаартан, Үөһээ-Бүлүүттэн, Бүлүүттэн кэлэн көрдөрөллөр.

Нефроклиниканы дьон тоҕо эрэ диализ эрэ киинэ дии саныыр. Оннук буолбатах. Бүлүү бөлөх улуустарыгар бүөр ыарыытын кыайар туһугар анаммыт балыыһа буолар. Сыалбыт-сорукпут – диализка тиэрдибэккэ бүөр ыарыытын эрдэттэн быһааран эбэтэр сэрэтэн эмтээһин.

Айсен Ефремов, 27 саастаах:

- Диализка тохсунньуттан киирбитим. Антоновкаҕа олорор буолан билигин бэйэм массыынабынан сылдьабын. Ньурбаҕа арылларын истээт, тута кэлэргэ быһаарыммытым. Дойдулаах киһи дойдубар олорорум быдан ордук буоллаҕа. Диализ кэмигэр хас биирдиибитигэр анал телевизор холбууллар, наушник биэрэллэр, инньэ гынан үчүгэй.

Бүөр балыыһатыгар Сунтаартан диализка сылдьар икки киһи баар.

Туйгууна Евсеева, 58 саастаах:

- Мин диализка киирбитим 2 сыл буолла, наар сылдьыахпын наада. Бүөр поликистоһа диэн диагнозтаахпын. Бүөр балыыһата арыллаатын кытары кэлбитим, Ньурбаҕа арыллар үһү диэни истээт күммүн аахпытынан барбытым. Нэдиэлэҕэ үстэ кэлэн барабын. Билигин суол хаайан турар кэмигэр быстах кэмҥэ дьиэ куортамнаан олоробун. Дойдубар оҕолорбун, сиэннэрбин кытары олорор, кинилэри күннэтэ көрөр баҕаттан Ньурбаҕа кэлэн барабын.

- Тута арыллаатын кытары кэлбит эбиккин. Истибитим, бастаан уопутура түстүннэр, онтон кэлиэхпит диллэр этэ дьон.

- Биһиги кэлбэхтэхпитинэ уопут хантан ылыахтарай? Эрдэттэн улахан үөрэҕи ааспыт медиктэр, онон тута эрэнэн кэлбитим. Үлэһиттэрэ олус элэккэйдэр. Быраастыт Эркинбек Суюркулович хас биирдиибитигэр истиҥ сыһыаннаах.

Сунтаартан 4 чаас айаннаан кэлэбит, кыһыҥҥы өттүгэр арыый түргэтиир ини.

- Сунтаартан бырайыаскытын, билигин олорор кэмҥэр төлөбүргүн кимнээх уйуналларый?

- Этэн аһарбытым курдук, нэдиэлэҕэ үстэ таксинан кэлэн барабыт, Сунтаартан билигин иккиэбит. Кэлэ-бара 4.000 солк., ыйга 48.000 солк. тахсар. Бырайыаспыт төлөнөрүн курдук туруорса сатыыбыт. Эрдэ Миирнэйгэ сылдьар эрдэхпитинэ төлөнөр этэ. Тоҕо диэтэххэ, СӨ Бырабыыталыстыбатын уурааҕыгар Миирнэй уонна Нерюнгри эрэ диализнай кииннээх курдук киирэ сылдьаллар. Мин билэрбинэн, Сунтаартан 5 киһи диализка наадыйан бу боппуруос быһаарылларын күүтэр.

Марфа Бурцева:

- СӨ Бырабыыталыстыбатын уурааҕыгар Ньурба эмиэ киирсэрин туруорсабыт. Сурукпутун саха сириттэн Госдума дьокутаатыгар Федот Тумусовка ыыппыппыт. Этэҥҥэ биһиги туспутугар быһаарыллыа диэн эрэнэ күүтэбит.

Бүөр балыыһата Ньурбаҕа арыллыбыта өрөспүүбүлүкэҕэ бастакы улахан судаарыстыба уонна чааһынай тэрилтэ кыттыгас бырайыактара буолар. Улуус баһылыга Алексей Михайлович бу боппуруоска күүскэ ылсан үлэлээбитэ олус хайҕаллаах. Элбэх киһи кыһалҕата быһаарыллыа турдаҕа. Бастакы кэпсэтиибит 2022 сыллаахха кулун тутарга буолбута, баара-суоҕа балтараа сыл иһигэр сүҥкэн үлэ барда.

Билигин балыыһаҕа 9 киһи үлэлии сылдьар. Олохтоох дьон үлэ миэстэтинэн эмиэ хааччылынна.

- Эн бэйэҥ бүөр ыарыытын бохсоохуҥуу, сэрэтиигэ санааҕын ууран үлэлии сылдьар эбиккин.

- Бастаан "Тулуур" диэн кэммиэрчискэйэ суох тэрилтэни төрүттээбитим. Ол сылдьан элбэх дьону кытары билсэн барбытым. Кэтээн көрдөххө, хас биирдии киһи билэр киһитэ бүөр ыарыылаах эбэтэр диализка сылдьар буолар. Аны туран, тоҕо эрэ үксэ сахалар уонна улууска олорор дьон бу ыарыынан ыалдьаллар. Кинилэр сүрүн кыһалҕалара дойдуларыттан тэйэн, Дьокуускайга көһөн кэлэн олохсуйуулара буолар. Онтон сылтаан дьон диализтан аккаастанар түбэлтэлэрэ элбэх. Ол иһин ыарыһахтар кыһалҕаларын өйдөөн, дьиэлэриттэн сылдьан эмтэнэллэрин, толору олоҕу олороллорун курдук бүөр балыыһата улуустарга арылларын ыралана сылдьыбытым, хаста даҕаны бу боппуруоһу көтөхпүтүм. Биир оннук түгэҥҥэ Ньурба улууһун баһылыга Алексей Михайловичтыын санаабыт сөп түбэһэн, кини эмиэ бу боппуруоһу толкуйдуу сылдьыбыт буолан, бэрт түргэнник Ньурбаҕа Нефроклиника арыллан олоххо киирдэ.

Онон, түгэнинэн туһанан, оройуон, куорат дьаһалталарын үлэһиттэригэр, киин балыыһаҕа дьон кыһалҕатын өйдөөн, тэҥҥэ үлэлэспиттэригэр улаханнык махтанабын.

Диализка сылдьар дьон дойдуларыгар эмтэниини аанар кыахтанан сүргэлэрэ көтөҕүллэн, күннэтэ чугас дьоннорун аттыларыгар баалларын астына кэпсииллэр. Бүөр балыыһата 60 тиийэ ыарыһаҕы эмтиир кыахтаах. Киһи ыарыытын кытары бэйэтэ эрэ хаалыа суохтаах, онтон бүөр балыыһатыгар күнүстэри-түүннэри дьон биир улахан кыһалҕатын быһааргга үлэлэһэллэр.

СӨ-гэр – Үлэ, улууска – Олохтоох оҥорон таһаарыыны сайыннарыы сыллара

Үлэтин хайысхатын кэҥэтэн

Геннадий АНТОНОВ.

Кырачаан уолаттар ким буолуохтарын баҕаралларый? Мин оҕо эрдэхпинэ үгүс оҕо лүөччүк, моряк, космонавт буолуон баҕарара. Оттон ким эрэ оҕо эрдэҕиттэн - ыраах айан суоппара буолуон ыраланара. Мин бүгүҥҥү сэһэргэһээччим оскуолаҕа үөрэнэ сылдьан номнуо суоппар идэтин умсугуйан-сөбүлээн талбыт эбит.

Үксүн эдэр суоппардар дальнобойщик идэтин талалларыгар ыраах айан романтикатын туһунан толкуйдууллар. Ол эрээри бу саамай уустук уонна кутталлаах идэлэртэн биирдэстэрэ. Аны туран, «дальнобойщик» идэҕэ биһиэхэ үөрэппэттэр. Бу идэ бары уратыларын суоппардар бээйиэрин сыыһаларыгар үөрэнэн билэллэр. Ол эрээри дальнобойщиктары мээнэҕэ профессионал суоппардар диэн ааттаабаттар. Бу идэ суоппардартан улахан уопуту, кытаанах санааны, күүһү-дьулууру уонна таһаҕаһы аналлаах миэстэтигэр тиэрдэргэ барбыт уньуктаах уһун айан элбэх чаахынкүүн эрэйэр.

Алтыннаах бүтэһик өрөбүлүгэр суоппардар идэлээх быраахынньыктара бэлиэтэнэр. Итинэн сибээстээн, СӨ «Дальнобойщик» уопсастыбаннай тэрилтэ биир көхтөөх актыбыыһа, «Бастыҥ грузовик суоппара» Бүтүн Арассыыйатааҕы идэ маастарыстыбатын күрэҕин кыттыылааҕа, РФ автотранспортнай сойууһун уонна СӨ автотранспорын бочуоттаах үлэһитэ, СӨ бочуоттаах дальнобойщига Николай Сотниковы кытта кэпсэтиибитин таһаарабын.

Биир үтүө күн кини массыынатыгар олорсон, Ньурбаҕа киириигэ саҥа тутуллуохтаах 2-с гаас саппараапкатын миэстэтин, Ньурба к. уулуссатынан "Хаарбах дьиэлэртэн көһөрүү" бырагараматынан тутулла турар кини үлэлэспит эбийиэктэрин көрөн, Убайаанҥа базатыгар тиийэн кэллибит. Ол тухары киһим кэпсээнэ элбэх уонна сэргэх. Николай Владимирович аҥардас суоппар, урбаанньыт эрэ буолбатах, араас тэрээһиннэргэ мэлдьи спонсордыыр меценат. Быйыл СВО фондатыгар 100 тыс. солк. киллэрбитэ. Тутуу, уматыгынан уонна сылаахынан хааччыйыы эйгэтигэр элбэх үлэлээх улууспут биир хоһуун урбаанньыта, инньэ гынан кэпсэтиибит тиэмэтэ киэҥ хайысхаланна.

- Николай Владимирович, эн хайдах дальнобойщик буолбуккуҥуй? Суоппарынан төһө уһуннук үлэлии сылдьаҕыный?

- Оҕо эрдэхпиттэн суол оҥорор тэрилтэҕэ – ХДСУ-га суоппардыыр убайым Афанасий Афанасьевич Павловы, дьоҥҥо биллэринэн Охоноос Оппуонньаны, батыһа сылдьарым. Массыынаҕа олорсон, массыына алдьаммытын оҥорсон, аны каникулбар эриэйсэҕэ барсарым. Оннук сылдьарбын олус сөбүлүүрүм. Ол үлэлиирбэр миэхэ, бэл диэтэр, нэрээт сабаллар этэ, «сын полка» диэн ааттыыллара. Ити курдук 8-с кылаастан улахан дьону кытта гаражка алтыһан улааппытым. Убайым миигин тиэхиньикэҕэ сыһыаран элбэххэ үөрэппитигэр билиҥнэ диэри махтана саныыбын. Ол үөрэҕэ олохпор олус туһалаата. Оскуола кэнниттэн СГУ инжернэй-техническэй факультетыгар кэтэхтэн үөрэнэ сылдьан ХДСУ-га кыра массыынаҕа суоппардыы киирбитим. Ол саҕана Р.Д.Федотов дириэктэр этэ.

2007 сылтан улахан массыынаҕа – «Камазка» көспүтүм. Ити сыл урбаанньыт буолан, табаарыһым Николаев Савва Михайловичтыын кыттыһан «Камаз» атыылаһан үлэлээн саҕалаабыппыт. Таһаҕас тиэйэрбит. Эһиилигэр Савваҕа туспа массыына – самосвал «Камаз» ылбыппыт. Ол эрээри табаарыһым доруобуйатын туругунан кыайан уһуннук үлэлээбэтэҕэ. Оттон мин күн бүгүҥнэ диэри үлэлээн кэллим. Сүрүннээн кыһын айаҥҥа сылдьабын, сайын манна тэрилтэм үлэтэхамнаһа элбэх буолан, сайын айаҥҥа барбаппын.

- Ыраах айан суоппардара суола-айана суох олохторугар сатаммат романтик дьон буолаллар диэн өйдөбүл баар. Оттон дьиҥ иһигэр киирдэххэ, дальнобойщик идэтэ диэн хайдаҕый?

- Дальнобойщик – олус интэриэһинэй идэ, ол эрээри тус бэйэтэ эмиэ ыарахаттардаах. Ыраах айаҥҥа сылдьарга сүрүнэ - массыына туруга мэлдьи үчүгэй буолуохтаах. Куруук кэмигэр көрө-истэ, эрдэ-сылла оҥостон сырыттахха эрэ сатанар. Айаҥҥа сылдьан хайдах эрэ мин өйүм-санаам саахыланар, саҥа санаалар, толкуйдар киирэллэр.

Сүрүннээн биһиги үлэбит – тутуу матырыйаалын таһыы. Эрдэ борохуотунан Иркутскайтан дьыалабыай маһы аҕаларбыт. Оннук үчүгэй хаачыстыбалаах матырыйаалбынан элбэх дьон дьиэ туттан киирэн олороллор. Кэлин иркутскайдар сыаналара наһаа үрдээн хаалан тохтообуппут, массыынанан маһы Ленскэйтэн таһабыт. Урукку курдук наһаа элбэҕи да буолбатар, син аҕалан дьон наадатын хааччыйан олоробут.

- Тэрилтэҕэр хас тиэхиньикэлээххитий?

- Холбоон 10-ча тиэхиньикэ баар. Эриэйсэҕэ сылдьар 4 массыыналаахпыт, мас тиэйэр 1 манипулятордаахпыт. Кыһыннары-сайыннары сүүрэр, маспытын Ленскэйтэн тиэйэр, Кыһыл Сыыртан гааспытын таһар «Камаз»-таахпыт.

- Эн бэйэҥ ыраах айаҥҥа ханнык массыынанан сылдьаҕыный? Массыынаҥ туһунан кэпсии түһүөҥ дуо?

- Ыраах айаҥҥа «Вольво» омук массыынатынан сылдьабын. Бу массыына эрэллээҕин, ыраах айаҥҥа аналлаах барыта баарын иһин сөбүлүбүн. Суоппар сынньанарыгар анаан киэҥ-куоҥ утуйар оронноох, холодильниктаах, морозильниктаах, кофеваркалаах, сабвуфердаах, чэ этэргэ дылы, барыта бары баар. Кабинатын иһэ сылааһа-үчүгэйэ. Хомойуох иһин, Анал байыаннай эпэрээссийэнэн сибээстээн, арҕаа дойдулар олохтообут саанҥсыйалары олохтоон маннык массыыналары килэрбэт буоллулар, сапчаас булар даҕаны ыараата, улахан сакааһынан кэлэр.

Сотников Н.В. оҕо аймахха соһуччу улахан үөрүүнү бэлэхтээбит массыыната.

- Эйиэхэ сырыыга-айаҥҥа туох көмөлөһөрүй?

- Айаҥҥа сылдьарбар дьиэ кэргэним миигин кэтэһэрэ, кыһамньылаах, тапталлаах сыһыана күүспэр күүс эбэр. Сахалыы сиэри-туому тутуһабын, алаадьылаан сири-уоту аһатан, айыылартан көрдөһө сылдьабын. Тохтообут сирбэр бөҕүсаҕы ыспакка-тохтокко, чөкө уонна ыраастык туттабын.

- Дальнобойщик-суоппар быһыытынан бэйэҥ профессиональнай кистэлэҥҥиттэн үллэстиэҥ дуо?

- Наһаа утуйуоххун баҕардаххына, хайаан даҕаны тохтоон чаас аҥара даҕаны утуйан сынньана түһүөххэ наада. Мин саныахпар, кофе уонна энергетик улаханнык көмөлөспөттөр. Төттөрүтүн, доруобуйаҕа буортулаах буолуон сөп. Чэгиэн-чэбдик утуйар уу – сылаа таһаарарга үчүгэй. Ол иһин барыларыгар уһун айан иннинэ үчүгэйдик сынньаналларыгар сүбэлиибин. Айанныыргар уугун хаммаах, сылайбыт буоллахха, уһун айаны кыайыаҥ суоҕа, итиэннэ сэрэхтээх даҕаны.

Ленскэйтэн тутуу маһын аҕалан атыылыыллар.

- Суолга кутталлаах быһылааннары көрсүбүтүҥ дуо?

- Сырыыга-айаҥҥа араахынай түбэлтэ тахсар. Уһун элбэх айан тухары суолга элбэх авариялары көрбүтүм. Ол иһин мэлдьи Суол бырааабылатын тутуһарга сүбэлиибин. Кыһалҕалаах киһиэхэ туох кыалларынан көмөлөһөн-хайаан сылдьар ордук, ааһа турбакка. Бу тыраассаҕа дальнобойщиктар суруллубатах сокуоннара.

- Эн бэйэҥ чаахынай тэрилтэлээх урбаанньыт буолаҕын. Үлэҥ да хайысхата бэрт киэҥ: тутуу матырыйаалын аҕалан атыылыыгын, гаас заправкатын арыйан үлэлэтэҕин, аны гааһынан барар сылыттыыны киллэрэҕин. Бу туһунан сиһилии соҕус кэпсэтиэххэ эрэ.

- Сылын аайы улууска 1000-тан тахса кубометр мас аҕалан батарабыт. Солбуйааччым, аҕа табаарыспыт Дмитрий Николаевич Николаев улууспут нэһилиэктэрин баһылыктарын кытта кэпсэтэн, тутуу матырыйаалларын Ньурба куорат сыанатынан тиэрдэн атыылыыбыт. Өлөөн улууһун Ээйигэр тиийэ илдьэн биэрэбит. Саас нэһилиэктэри кэрийэбит, дьиэ туттар баҕалаах дьон кэлэн көрсөллөр, кэпсэтэллэр.

Киһи ылсан үлэлээн истэҕин аайы саҥа ааннар, саҕахтар аһыллан иһэллэр. Бастаан 2019 с. гаас саппараапкатын астыбытым. Бэнсииннээҕэр быдан чэпчэки сыаналаах гаһы туһаныахха, бензиновай карбюраторнай массыыналары гааска көһөрүөххэ, дьон да абыраныа диэммин. Онтубут бэркэ үлэлии турар, гааспыт сыаната 29 солк. тутан олоробут.

Гаас батарыытын элбэтээри, 2020 сылтан саҕалаан автономнай гааһынан сылытыыны олоххо киллэрэн саҕалаабытым.

СӨ-гэр – Үлэ, улууска – Олохтоох оҥорон таһаарыыны сайыннарыы сыллара

иһэр хоһуун урбаанньыт

Николай Сотников бииргэ үлэлиир дьонун кытта.

Бастаан бэйэбитигэр киллэрэн боруобалаан көрбүппүт. Үчүгэйин билэн, дьоҥҥо сүбэлээбитим-амалаабытым. Көрөн-истэн баран ылыммыттара, сакаастар кииртэлээн барбыттара. Гаас оһоҕун, газгольдеры бэйэбит булан аҕалабыт. Наадыйар дьон элбэх эбит, сакаас элбэх. Төһө даҕаны Ньурбаҕа гаас тардыллыбатаҕын иһин, чохчо уонна маска альтернативнай оттук баар буолла диэхпин сөп. Итинтэн бэйэм улаханнык астынабын, дьоммор-сэргэбэр туох эмэ туһаны аҕаллым диэхпин баҕарабын. Былырыын гааһынан сылытыллар 11 эбийиэк баар буоллаҕына, билигин 20-тэн тахсан эрэр. Билигин да киллэртии сылдьабыт.

Ньурба к. маннык тэрилтэлэргэ гааһынан сылыттыыны киллэрдим: «Региональнай сайдыы» ХЭТ, «Изабелла», «НикаОйл», «Ника-хозтовары», «Татыйыына» (Сэбиэскэй уул.), «Сити-Строй», «РИК Автодор» Ньурбатааҕы филиала, Сүлэҕэ «Сиибиктэ» б/х хотонугар, Убайааҥҥа овощехранилищеҕа. Быйыл «Алаас», «Лакомка», «Ситим» (Ст.Васильев - Горькай уул. быһа охсуһууларыгар араҕас сэндвич-панелынан тутулла турар дьиэ), Убайааҥҥа «Норма» маҕаһыын киллэртэрэн эрэллэр. Вертолеткаҕа чааһынай 1 ыал киллэртэрбитэ, 2 сыл этэҥҥэ кыстаата. Аны Убайааҥҥа уонна Вертолеткаҕа быйыл 2 ыал киллэртэрдэ, холбуурбут эрэ хаалла.

Гааска кылаабынай инженербин Егор Аланаевы Екатеринбурга ыытан үөрэттэрдим. Бэйэбит эмиэ гааска допустаахпыт. Ростехнадзорга эксээмэн туттарбыппыт.

Кыһыҥҥы суол туруор диэри гааспытын хаһаанныбыт. Кыра уйуктаах «Зил» массыыналаахпыт, мууһунан туоруурга кыра тоннаж көҥүллэннэҕинэ гаастыын аҕалыахпыт. Өрүһү туораһын хойутуур түгэнигэр гаас саппараапкатын, баҕар, тохтото түһүөхпүтүн сөп. Тоҕо диэтэххэ, сылааһынан хааччыйыы - тыын боппуруос буоллаҕа.

Эргэ буровой массыына ылан хас да сыл өрөмүөннээн, былырыҥҥыттан буровой үлэлэринэн дьарыктанабын. Былырыын 4 социальнай эбийиэк: Ньурба к. Комсомольскай уул. «Региональнай сайдыы» ХЭТ тутар элбэх кыбартыыралаах 2 дьиэтин, Дьаархаҥҥа оҕо уһуйаанын, Үөдэй оскуола-саадын сыбаайаларын оннун дьөлө үүттээбиппит.

Быйыл «Саха Билд» ХЭТ-и кытта дуогабардаһан, Кузаков уул. 5 этээстээх дьиэ тутулларыгар сыбаайаларын дьааматын 1 ый иһигэр үүттээн биэрбиппит. Эмиэ бу сайын стадион 214 сыбаайатын «Сэттэ» хампаанньалар бөлөхтөрүн кытта дуогабардаһан дьөлө үүттээтибит. Билигин «Региональнай сайдыы» ХЭТ-кэ эмиэ 5 этээстээх олорор дьиэ сыбаайаларын оннун дьөлө үүттүү сылдьабыт. Аныгыскы нэдиэлэҕэ бүтэрдэхпитинэ, быйыл тутуута саҕаланар балыыһа комплексын сыбаайаларын дьаамаларын дьөлө үүттээри дуогабардаһабыт.

Урут Ньурбаҕа буровойунан ким даҕаны улаханнык дьарыктаммат этэ, куораттан кэлэн буровойдуулларе. Ол иһин буровойунан олохтоох киһи дьарыктанара ордук этэ диэммин бу хайысхаҕа ылыстым.

● ● ● - Тэрилтэҕэр хас үлэһит баарый? Бииргэ үлэлиир дьонуҥ кимнээхтэрий?

● ● ● - Бастайааннай 10-ча үлэһиттээхпин, 2 киһи дуогабарынан сылдьар. Николаев Дмитрий Николаевич, Кириллин Альберт Михайлович, Андреев Дьулус Михайлович, Чириков Иван Иванович, Егор Евгеньевич уонна Василий Евгеньевич Аланаевтар, Габышев Василий Васильевич – бары үтүө суобастаах, эппиэтинэстээх үлэһиттэр. Мин кинилэринэн киэн туттабын. Холобур оҥостор киһим, аҕам Сотников Владимир Николаевич биэнсийэҕэ да олордор эмиэ көмөлөһөр.

● ● ● - Кэлэктиипкэ туох үгэстээххитий, ханнык көҕүлүүр ньымалары туттаҕыный?

● ● ● - Аҕыйах киһилээх чөкө кэлэктиип буоламмыт, иллээхтик-эйэлээхтик уонна түмсүүлээхтик үлэлиибит. Үлэһиттэр базабытыгар үрдүттэн эбиэттииллэр. Булт этинэн буор-босхо сылы эргиччи хаачыйан олоробут. Үлэһиттэрбит соц-бакыатынан туһаналлар. Пенсионнайдарын, социальнай усунуостарын төлүүбүт, ыарыйдахтарына больничнайдарын Социальнай фонда төлүүр. Биирдэ кырдьаҕас үлэһиппитин кэргэнин кытта Белокурихаҕа ыытан сынньапппыппыт. Биллэн турар, чааһынай тэрилтэҕэ мэлдьи маннык гынар кыаллыбат. Ол эрээри соц-бакыаппытын салгыы сайыннарыахпытын баҕарабын.

Элбэх оҕолоох ыал аҕата үлэһиттээхпит дьиэ туттуохтаах этэ, эргэ дьиэҕэ олорон кэллэ. Олус үлэһит уолбутун өйөөн, бэйэбит испитигэр бырыһыана суох ипотека курдук оҥорбутум. Бэйэбит матырыйаалбытынан киниэхэ бырыһыана суох дьиэ маһын биэрбиппит, ону ыйга хамнаһыттан бэйэтэ көрөн төлүүр. Эһиил биир үлэһиппитин маннык көмөҕө уочаракка туруора сылдьабыт. Маннык көмө «Анаабыр алмаастара» тэрилтэҕэ баар эбит, Матвей Евсеев кэпсии олорорун истибитим. Биһиэхэ даҕаны тоҕо оннук сатаныа суоҕай диэн олохчо киллэрдибит. Быйыл ол үлэһиппит саҥа дьиэтигэр киирээри сылдьар. Киниэхэ көҕүлээһин курдук иэһиттэн элбэх сууматын сотоору сылдьабын. Бэйэтигэр эппэккэ сылдьабын, сюрприз оҥороору.

Ил Дархан Айсен Николаев Ньурбаҕа быйыл кэлэ сылдьан 2 бэтэрээн үлэһиппитигэр - Яков Гаврильевичка уонна Дмитрий Николаевичка - «Саха АССР 100 сыла» өйдөбүнньүк мэтээли туттарбыта. Суоппар Альберт Кириллин СӨ үтүөлээх үлэһитин аатын сүктэ, Ил Түмэнтэн наҕараада тутта. Андреев Дьулус Михайлович эмиэ СӨ үтүөлээх үлэһитэ буолла, СӨ Бырабыыталыстыбатын Махтал суругун ылбыта. Онон үлэһиттэрбитин кэмигэр бэлиэтэтэргэ кыһаллабыт.

● ● ● - Бэйэҥ дьиэ кэргэниҥ туһунан билиһиннэриэҥ дуо?

● ● ● - Бастакы кэргэммэр 1 кыыстаахпын, тапталлаах кэргэним Анна Акимовналыын 3 кыыс оҕолоохпут уонна мурун бүөтэ 1 уоллаахпыт. 40-мун аахан баран уолламмытым. Былырыын Өрөспүүбүлүкэ күнүгэр төрөөбүтэ, ол иһин Сахамин диэн ааттаабыппыт. Уолбун эр киһи курдук, аҕа сатыырын барытын сатыыр, ону таһынан киһи буолуохтаах диэн иитэр баҕа санаалаахпын. Бороохтуйда даҕаны бэйэбин кытта илдьэ сылдьыам.

● ● ● - Эн туох сөбүлүүр дьарыктааххыный?

● ● ● - Саха киһитин сиэринэн бултуурбун, балыктыырбын сөбүлүүбүн. Улахан булка - тайахха, табаҕа да сылдьабын. Арай бу күһүн үлэҕэ ыктаран ханна да барбатым, сотору тыабаройуурбар барыам.

● ● ● - Киһи сыалын ситиһэригэр туох наада дии саныыгыный?

● ● ● - Үлэлиир киһи син-биир сыалын ситиһэр. Үлэ барыта ыарахаттардаах, ону ыарахантан толлубакка, иннин диэкки баран иһиэххэ наада. Киһи ыарахаттары көрсөн ону туораан, хатарыллан иһэр. Бэйэм ону кыайыахтаахпын, оҥоруохтаахпын, айыахтаахпын-туоохтаахпын диэн санаалаах буолуохха наада. Мин бэйэбэр оннук девизтээхпин.

● ● ● - Инники хайдах былааннардааххыный?

● ● ● - Быйылгыттан дьиэ маһын бүтүннүүтүн биһигиттэн комплегынан ылар дьоҥҥо дьиэлэригэр гаас сылытыыны киллэрэргэ чэпчэтии көрөргө былаанныыбыт. Федеральнай суолунан Ньурбаҕа киириигэ, Нефтебазаҕа туоруур суол кытыытыгар иккис гаас саппараапкабытын ахсынньыга арыйаары сылдьабыт. Кэлэр-барар дьоҥҥо даҕаны табыгастаах буолуоҕа. Онно кыра маҕаһыын үлэлэтиэхпит, кофе, антифриз, тосол, арыы атыылыахпыт. Саҥа саппаарапкабытыгар үлэһиттэр наадалар. Гааска көҥүл ылалларын курдук, куоракка ыытан үөрэттэрэр баҕалаахпыт. Онон баҕалаах дьон базабытыгар кэлэн ыйыталаһыахтарын сөп.

Уматыкка сыана биир кэм үрдүү турара тыа дьонугар кыһалҕаны үөскэтэр, А-92-лээх бэнсиин номнуо 70-ча солк. тиийдэ. Үөһээ Бүлүүгэ «Нормаль» диэн урукку 76-лаах бэнсиин курдук боростуой тиэхиньикээҕэ (Эргэ «УАЗ», «ЗИЛ», «ГАЗ– 53», «ГАЗ-52» массыыналарга, уу мотуоругар, «Дружба» эрбиигэ) кутуллар чэпчэки сыаналаах бэнсиин баар, сыаната – 40 солк. Дьон кыһалҕатын чэпчэтэр туһуттан, биһиэхэ да ону аҕалан ыраах нэһилиэктэри кэрийэн хааччыйыахха сөп диэн толкуйдуубун. Манна ылсан үлэлиир былааннаахпын.

Уопсайынан ылан көрдөххө, билигин каадыр боппуруоһа ыараата, тэрилтэлэргэ бэлэмнээх исписэлиистэр тиийбэттэр. Ол иһин эрдэттэн тэринэн, оҕону үлэҕэ угуйан, дьоҕурдарынан көрөн сыымайдаан, оскуоланы бүтэрдэҕинэ үөрэххэ ыытан тэрилтэттэн үбүлээн үөрэттэрэн исписэлиис гынар баҕа санаалаахпын. Быйыл Убайаан оскуолатын оҕолоругар аҕыйах соҕус тротуарнай билииккэ оҥорторон боруобалаан көрдүм, сатанна. Оҕолор да хамнастаннылар, төрөппүттэр даҕаны үөрдүлэр.

● ● ● - Кэскиллээхтик толкуйдуур эбиккин, Николай Владимирович. Былааннарыҥ уонна саҕалааһыннарыҥ барыта туолан олохчо киирэн иһиэхтин. Түмүккэ биир идэлээхтэргэр Суоппар күнүнэн тугу этиэххин баҕарабын?

● ● ● - Суоппар доҕотторбун уонна бары суоппардары идэлээх бырааһынньыгынан итиитик-истиҥник эҕэрдэлиибин! Мэлдьи суолгут көнө буоллун, эһиги инникитигэр күөх уот умайдын, чэгиэн доруобуйаны, дьолу-соргуну баҕарабын!

Итинэн мин айылҕаттан бэриллибит талаанын-дьоҕурун салгыы сайыннаран үлэ үгүс учаастагын ыпсаран ситиһиилээхтик үлэлии-хамсыы сылдьар Николай Сотниковы кытта кэпсэтиим түмүктэннэ.

Николай Владимирович өр сыллаах үлэтэ-хамнаһа үрдүк сыанабылын туоһутунан буолаллар: РФ Федеральнай Мунньаҕын Сэбиэтин Бэрэссэдээтэлин Махтала, СӨ Бырабыыталыстыбатын уонна Ил Түмэн Бочуотунай грамоталара, «Автотранспорт сайдыытыгар кылаатын иһин» мэтээл, «Саха АССР 100 сыла», «За вклад в благотворительную деятельность и социальное партнерство», «ГАИ ГИДД 85 сыла», Ф.К.Попов аатынан «Патриот сүрэҕэ», «Ньурба улууһун социальнай-экээнэмиичэскэй сайдыытыгар кылаатын иһин» бэлиэлэр уо.д.а. Биһиги тулабытыгар олоҕу хамсатааччынан буолар маннык үтүөкэн үлэһит дьон элбээн иһэригэр баҕарабын.

Үлэ сыла

Бэйэтин баҕатын инники тутан, дьылҕатын кытта биир тылы булан...

Лариса ДОРОФЕЕВА.

Арассыыйаҕа быйылгы сыл Үлэ сылынан уонна билигин улууспутугар Ийэ ыйа биллэриллибит кэмигэр сөп түбэһиннэрэн, бүгүн эһиэхэ кэпсиир дьоруойум чахчы саамай наадалаах идэни баһылаабыт үлэ киһитэ. Буолаары буолан дьон доруобуйатын харыстабылын эйгэтигэр үлэлиир үтүөкэн киһи, ийэ уонна эбээ.

Медицинэ эйгэтигэр боростуой, кыра суолталаах идэ диэн суох, дии саныыбын. Арай, омос көрдөххө, сорохторун суолтата биллибэт-көстүбэт буолуон сөп. Холобура, санитарка, младшай медперсонал идэтэ.

«Все работы хороши, выбирай на вкус!» диэн биллиилээх сэбиэскэй поэт Владимир Маяковскай биир хоһоонугар эппитинии, кырдьыга даҕаны, үлэ барыта чиэс, бочуот, ханна тугу үлэлиириҥ буолбакка, хайдах үлэлиириҥ ордук суолталаах.

Хас биирдии киһи олоҕо дьикти оҥоһуулаах уонна иннигин сылыктаан көрөн билбэккинэн интэриэһинэй. Бэйэҥ аналгын көһүппэтэх өттүттэн булуоххун сөп.

«Ким буолуохха?» диэн ыйытыы оскуоланы саҥа бүтэрбит Шура Николаева иннигэр ол саҕана турбатаҕа. Оҕо үксэ учуутал, бырааС, летчик, инженер, тутааччы буолуон баҕарар кэмигэр Шура дьүөгэтинээн гинекология отделениетыгар иһит сууйааччынан үлэҕэ киирбитигэр төрөппүттэрэ даҕаны утарсыбатахтара. Баҕар кыра, мурун бүөтэ кыысчааннара аттыларыгар өссө сылдьа түстүн диэн санааттан буолуо. Дьэ ол кэмтэн ыла 30-тан тахса сыл биир тэрилтэҕэ санитарканан үлэлээн кэллэ Александра Николаевна Николаева.

Кинилиин бастакы билсиһиибит төрүөтэ олох да атынын иһин, кэллиэгэлэрэ, старшай сиэстэрэ Иванова Нюрбина Ивановна, отделение сэбиэдиссэйэ Кубанычбек уулу Сыймыкбек бэлиэтиилларинэн, Александра Николаевна үлэтигэр олус эппиэтинэстээх, бүгүрү үлэһит, ону сэргэ элбэх оҕолоох ийэ уонна эбээ буолар.

Кини үлэтин биографията чуолкай: 1990 сыллаахха бастаан гинекологияҕа, онтон хирургияҕа иһит сууйааччынан үлэлии сылдьан, кэлин травматология отделениета аһыллыбытыгар онно көспүтэ.

Олоҕун медицинаны кытта холбуур санаа син биир Шураны үүйэ-хаайа туппута, онон 1994 сыллаахха тастыҥ эдьиийин кытта ыраах Алдаҥҥа медицинскэй училищеҕа туттарса диэн тиийэн хаалбыта. Эдьиийэ кинини ыалга хаалларан баран тута төннүбүтэ. Шура билбэт сиригэр «Соҕотох туран хаалбытым. Дьонтон ыйдаран медучилищены булан, экзаменнарбын этэҥҥэ туттаран устудьуоҥка буолбутум», - диэн субу баардыы өйдүүр.

Ол гынан санаата дьонугар, дойдутугар буолан, ахтылҕана баһыйан, ситэ үөрэммэккэ Ньурбаҕа төннөн кэлэр. «Саатар академ даҕаны ылбакка, биир үтүө күн тугу барытын бырааҕаат оннук дьиэбэр кэлэн хаалбытым», - диэн Александра бэйэтиттэн билигин сөҕөр.

- Дьонум, биллэн турар, үөрэнэ бар диэн этэн көрбүттэрэ даҕаны, дьылҕам бэйэтэ билэринэн атыннык дьаһайбыта. Оруобуна ол саҕана кэргэммин Егоров Петр Николаевиһы кытта билсэн, сөбүлэһэн ыал буоларга быһаарыммыппыт. Онтон 1996 с. бастакы кыыспыт Аэлитабыт күн сирин көрбүтэ. Кэлин хаста даҕаны төхтөрүйэн үөрэнэ бара сатаабытым кыаллыбатаҕа, - диир Александра.

Ити саҕана кини олоҕор улахан тургутууну ааспыта: кыра оҕолордооҕо, ийэтэ ыарытыйар буолан хаста да эпэрээссийэлэммитэ, көрүүгэ наадыйара, аны үөрэнэ барыан оҕолорун көрөр киһи суоҕа. Онон үөрэх, идэ ылыы умнуллубута.

Үөрэҕиттэн уурайан кэлээт хирургияҕа иһит сууйааччынан үлэтин саҕалаабыта. Кэлин хирургияттан туспа баран, саҥа травматология отделениета аһыллыбытыгар онно көспүтэ. Күн бүгүҥҥэ диэри отделение биир уопуттаах тутаах үлэһитэ буолла.

Санитарка (младшай медперсонал), бастатан туран, сиэстэрэ, бырааС көмөлөһөөччүтэ. Кини аҥардас сууйуу-сотуу, илдьии-аҕалыы, ыарыһаҕы көрүү-истии эрэ эбээһинэстээх буолбатах. Ыксаллаах быһыымайгы тирээтэҕинэ медиктэн итэҕэһэ суох ирдэнэри барытын сатыахтаах.

Александра үлэтин туһунан соччо кэпсээбэт, ол өйдөнөр, арай бигэтик биири эрэ этэр: «Үлэбин сөбүлүүбүн».

- Биһиги кэлэктииппит олус иллээх, биир улахан дьиэ кэргэн кэриэтэ, үлэбитигэр бары бэриниилээхпит, - диир кини. - Сменанан үлэлээх буоламмын оҕолор бэйэ бэйэлэрин көрсөн этэҥҥэ улааттылар. Үс кыыстаахпын. Улаханым Аэлитам ыал, 2 минньигэс сиэннэри бэлэхтээн эбээ, эһээ дэппитэ. «Земельно-имущественные отношения» диэн үөрэхтээх. Оҕолорун көрөн олордо, саҥа үлэлээн эрэр. Дайаана эмиэ үлэһит. Куоракка эдьиийин таһыгар сыыттын диэн ыыппытым. Кырабыт Наташа быйыл үөрэххэ киирдэ.

Кыргыттарым кыраларыттан самостоятельнайдар, мин үксүн үлэбэр буолан бэйэлэрэ улааттылар диэххэ сөп. Бырааһынньыктары даҕаны дэҥҥэ бииргэ ылларбыт, үлэбэр сменам түбэһээччи. Кэргэним Петр билигин чааһынай уу баһааччы. Эмиэ сарсыардаттан киэһэ хойукка диэри бүппэт түбүктээх үлэлээх. Нэһилиэктэринэн, Убайаанынан, Ньурбанан сайыннары-кыһыннары уу баһар.

Бэйэбит элбэх оҕолоохторго көрүллэр ипотеканан туһанан 15 сыллааҕыта Убайаанҥа дьиэ атыылаһан онно олоробут. Быйыл дьэ ипотека төлүүртэн босхолоннубут. Ийэм Екатерина Тихоновна 76-гар барда, биһигиттэн чугас олорор. Туох да кыһалҕата суох олордун диэн төһө кыалларынан болҕомтобун уурабын. Мэлдьи билсэ турабын. Аҕам Николай Кириллович 2021 с. ковидтаан олохтон эмискэ туораабыта, - диэн сэһэргиир Александра.

Ийэ, дьиэ кэргэн далбар хотунун быһыытынан, төһө даҕаны түбүктээх үлэлээҕин иһин, кини тиэргэнигэр сайын аайы оҕуруот аһын араах ын, дьэдьэҥҥэ тиийэ үүннэрэн сиэннэрин күндүлүүр. Утары сибиэһэйдии сиилляр.

Дьэ уонна биир ураты сөбүлүүр дьарыктааҕын туһунан үөрэ кэпсиир. Ол - баайыы. Ийэтэ кыралаан иистэнэрэ. Онтон Шура кыыһа дьыссаакка барбытыгар ис иһиттэн баҕаран туран бээһиҥкэ баайбыта. Буолаары буолан анал сурунаалтан көрөн буолбакка, эбэтэр кимтэн эрэ үөрэммэккэ, маннык буолуохтаах араах а диэн өйүгэр оҥорон көрө-көрө баайан саҕалаабыта. Онто үчүгэйкээн бээһиҥкэ буолан тахсыбытыгар олус үөрбүтэ.

Оҕолорун баайыы таҥастарынан симээбитэ. Араас дьэрэкээн саптары дьүөрэлээн бэргэһэлээх үтүлүк, наскыы, ыстаан, сэлиэччик, бээһиҥкэ араах ын толкуйдаан баайан кыргыттарын таҥыннарара. Үлэлэрин бэлиэтии көрөннөр хаста даҕаны дьыссаат иһигэр уонна улууска быыстапкаларга көрдөрүүгэ туруоруллубута.

Шура билигин ол дьарыгын тохтото да сыыттар, ким билэр, баҕар хаһан эрэ эмиэ тэһэ кэйдэрэн олоро түстэ да баайан киирэн барыа. Билигин сиэннэрин көрсөр биир сөбүлүүр дьарыктаах.

Ити курдук Александра бэйэтэ санаата сытар үлэтин таба тайанан хас симиэнэ ахсын балыыһатыгар тиэтэйэр. Кинини дьылҕаҕа бас бэриммит диэҕи киһи тыла тахсыбат. Кылаабынайа, мин санаабар, кини бэйэтин баҕатын инники тутан олоҕун оҥостубут, дьылҕатын кытта биир тылы булбут сэмэй үлэ киһитэ, ийэ уонна эбээ.

Биһиги аттыбытыгар күннэтэ алтыһар дьоммут ортотугар ити курдук үрүҥ-хара үлэ диэбэккэ бэйэлэрин сатабылларынан, кыахтара тиийэринэн үлэлии-хамсыы сылдьар дьон үгүстэр. Биллэ-көстө сатаабат, сэмэй майгылаах үлэһит үтүөтэ дьон.

Бэлиэ түгэн

"Gektor" мини-зоопарк үлэтин саҕалаата

Октябрьскай нэһилиэк олохтоохторо Дмитрий Егорович Григорьев кэргэнинээн Анжела Олеговналыын социальнай контрагынан дьиэ кыылларыгар, зоопаркаларыгар анаан 5х6 иэннээх оһоҕунан оттуллар дьиэ туттан үлэҕэ киллэрдилэр.

Григорьевтар дьиэ кэргэннэригэр ыал ийэтэ Анжела Олеговна оҕо саа ныттан дьиэ кыыллларын иитэрин сөбүлүүрүн туһунан ыал аҕата Дмитрий Егорович этэр. Зоопарка аһыахтарын иннинэ дьиэлэригэр бородатай агама күлгэрини иитэ ылбыттар. Кини аатынан «Зоопарк "Гектор» диэн ааттаабыттар.

Саҥа туттубут зоопаркаларыгар шиншиллалар, бородатай агама күлгэри, хонууга үөскүүр кыһыл кулгаахтаах черепахалар, хорёктар, хоруолуктар, африканскай уонна улахан кулгаахтаах ёжиктар, кумах кутуйахтара, кырыысалар, корелла попугайдар, кымырдаҕастар фермалара, холууптар, хомяктар, от күөх баҕа, австралийскай квакша, эублефар күлгэри, маисовай ужка майгынныыр австралийскай эриэн үөннэр бааллар. Дьиэ көтөрдөрүн (куурусса лары, индюктары) сымыыттарынан чоппууска таһааран улаатыннартаан иитэллэр.

- Кыылларбытын күҥҥэ үстэ аһатабыт. Билигин саансыйанан сибээстээн, кыыллар аһылыктарыгар сыана үрдээн ыйга 15 тыһ. солк. буолла. Холобур, паук, күлгэри аһылыктара биир устуука таракааны урут 10-15 солкуобайга атыылаһар буоллахпытына, билигин биир устууканы 250 солкуобайга, ежикка аналлаах личинкалары аҕыйах гыраамы 300 солкуобайга атыылаһаҕын.

Быйыл шиншилланы иитэн эрэбит. Кинилэр кумахтаах хайалаах сиргэ Чилигэ, Перуга, Боливияҕа уонна Аргентинаҕа олохсуйан үөскүүллэр. Оҕо курдук аһыыллар, өрүс кумаҕа барсыбатынан кинилэргэ анаан анал кумах атыылаһабыт. Кинилэри пааранан иитэр ордук. Зоопаркаҕа кэлбит оҕолор шиншилланы илиилэригэр ылан

«Gektor» мини-зоопарк хаһаайына Дмитрий Григорьев шиншалланы кытары.

имэрийэллэрин сөбүлүүллэр.

Ньурба олохтоохторугар уонна ыалдьыттарыгар зоопаркабыт аана аһылынна. Үлэлиир чааһа 11.00-20.00. Нэдиэлиэҕэ биирдэ, бээтинсэҕэ, санитарнай күн көрүллэр.

Инники былааммытыгар эбии сэдэх кыыллары Москуба курдук ыраах сиртэн аҕалтарар санаалаахпыт.

Салгыы зоопаркаҕа оҕолорунаан, сиэннэринээн сылдыбыт төрөппүттэр санааларын ватсап ситим нөҥүө ү ллэстэллэр: «Наһаа наадалаах зоопарк тэриммиттэр. Эҕэрдэ, сорохторун хаһан, ханна баран көрүөхпүтүй, кылаабынайа, оҕолорбут, сиэннэрбит көрүөхтэрэ буоллаҕа дии».

«Бүгүн оҕолорум олус үөрэн, астынан кэллилэр. Бу уустук кэмҥэ тэриммиттэрэ оҕолорго үөрүүнү, сонуну, Саха сиригэр суох кыыллары көрдөрөллөрө - хайҕабыллаах дьыала. Сыралаах үлэҕит өрө таһаарыылаах буоллун, өссө кэҥээн, тэнийэн сонун дьарыккыт сайыннын. Маладьыастар!»

«Олус наадалаах мини-зоопарка. Оҕо киирэн баран тахсыан баҕарбат, хос-хос хаттаан көрүөн баҕарар. Сайда, чэчирии турун!»

«Сиэннэрбинээн мини-зоопарканы көрөн кэллибит. Хата Ньурбаҕа мини-зоопарк тэрийбиккит наһаа үчүгэй. Оҕолор тутан, имэрийэн, хаартыскаҕа түһэрэн үөрэн, астыныы бөҕө буоллулар. Григорьевтарга махтал. Өссө даҕаны үүнэ-сайда турун, маладьыастар!»

«Мини-зоопарк баар буолбута олус үчүгэй, интэриэһинэй», «Мин попугайы көрүөхпүн баҕарабын», "Улахан махтал, бүгүн оҕолорбунаан сылдьан наһаа астынныбыт, оҕолор күн аайы сылдьыахтарын баҕараллар». Илларионова Дора: «Биһиги эмиэ астынан, дуоһуйан, элбэҕи билэн, тутан-хабан, имэрийэн кэллибит. Киһи төһө баҕарар сылдьыан сөп эбит. Кыыллар характердарын, бэйэ-бэйэлэригэр сыһыаннарын көрөр-истэр олус үчүгэй». «Наһаа үчүгэй зоопарк, оҕолор үөрүү бөҕөтө, иннникитин өссө тэнийэ, сайда туораргытыгар баҕарабын». «Эдэр ыалларга итиччэ кыылы иитиэххэ диэтэххэ, отой күүстээх баҕа санаа, тулуур, сүрэх наада. Өссө да сайда, кэҥии турун».

Ити курдук истиҥ ис хоһоонноох суруктары киһи үөрэ ааҕар. Кырачаан, оскуола саастаах оҕолор, улахан да дьон астынан, сонуну билэн тахсар сирдэринэн буолбут мини-зоопарк элбэх сылдьааччылаах буоллун, араас интэриэһинэй кыылларынан тэнийэн истин диэн тылларынан түмүктүүбүн.

Антонина СЕМЕНОВА.

Алмаастаах түбэ

АЛРОСА олохтоох каадырдары үлэҕэ ыҥырар

“АЛРОСА” алмаастаах хампаанньаҕа олохтоох каадырдар инники кэккэҕэ сылдьаллар. Хампаанньа — олохтоох нэһилиэнньэттэн үлэҕэ ылбыт дьонун, стажировканы барбыт ыччатын, үлэтэ суох дьон анал үөрэҕи ылан үлэҕэ ылыллыытын ахсаанынан “Олохтоох каадырдары — бырамыысыланнаска” диэн бырайыакка инники иһэр бастыҥ кыттааччы.

АЛРОСА 2021 сылга диэри өрөспүүбүлүкэ 1400 олохтооҕун үлэнэн хааччыйар туһунан былаанын 2018 сыллаахха ылыммыта. Бу, бастаан көрдөххө, ыараханнык ситиһиллэр сорук курдуга. Ол гынан баран, икки сылынан былаан аһара толоруллубута, онтон биэс сыл иһигэр АЛРОСА-ҕа үлэҕэ ылыллыбыт дьон ахсаана 12 тыһыынчаҕа тиийбитэ. СӨ Дьарыктаах буолууга кэмитиэтин кытары иккис сөбүлэһии түһэрсиллибитэ уонна 9 ый түмүгүнэн “Анаабыр алмаастара” хампаанньаны кытары өрөспүүбүлүкэ 3 тыһыынчаттан тахса олохтооҕун — «Олохтоох каадырдары - бырамыысыланнаска» бырайыагынан үлэҕэ ылыллыбыт дьон уопсай ахсааныттан аҥарын курдугу үлэҕэ ылбыттара.

АЛРОСА каадыр дьаһалтатыгар уонна үлэҕэ сыһыаҥҥа методологиятын киинин сүрүн исписэлиитэ Евгения Гришанова этэринэн, ордук элбэх саҥа үлэһит Мииринэй-Ньурба, Удачнайдааҕы уонна Айхаллааҕы хайа-байытар кэмбинээттэргэ баар. Ону таһынан үгүс киһи үлэни хапытаалынай тутуу уонна массыына суолун Мииринэйдээҕи управлениелары-гар булар.

“Биһиги хампаанньабытыгар олус наадалаах идэлэринэн проходчиктар, анал тэриллэри өрөмүөннүүр силиэсэрдэр, массыына өрөмүөннүүр силиэсэрдэр, араас тиэхиньикэ машинистара буолаллар. Элбэх ыччат инженер идэлэригэр: сметчик-инженеринэн, конструктор-инженеринэн, былааны оҥорор инженеринэн үлэлиир”, — диэн Евгения Гришанова бэлиэтиир.

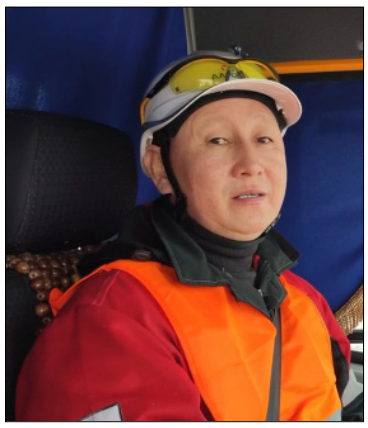

Афанасий Дьячковский.

Фома Платонов.

Айсен Новиков.

Кини алмаастаах хампаанньаҕа үлэлиир баҕа санаата туолбутун туһунан үөрэ-көтө кэпсиир. Хаҥалас улууһун Тумул сэлиэнньэтиттэн сылдьар Афанасий 2023 сыл ыам ыйыттан Айхаллааҕы хайа-байытар кэмбинээккэ улахан уйуктаах массыынаҕа үлэлии сылдьар. Манна үчүгэйдик үлэлээтэххэ, дьоһуннаах хамнас төлөнөрүн, социальнай өйөбүл көрүллэрин, үлэлииргэ бэртээхэй усулуобуйа баарын эрдэттэн билэрэ.

“Биһиэхэ, хайа-байытар кэмбинээккэ, үлэлиир уонна сынньанар усулуобуйабыт олус үчүгэйин итэҕэйэн сылдьабын. Уопсай дьиэҕэ олоробун, манна остолобуойга, буфекка удамыр сыанаҕа аһыыбыт. Нэдиэлэҕэ алта күн үлэлиибит, биир күн сынньанабыт. Өрөбүлбүтүгэр Айхалга успуорт саалатыгар, бассейҥҥа сылдьан, бириэмэбитин туһалаахтык атаарабыт. Успуорт комплексыгар үлэһиттэргэ абонемент бэриллэр буолан, босхо туһанабыт”, — диэн Афанасий Дьячковскай кэпсиир.

Афанасий эдэр ыччакка тустаах идэни ылан, бэйэ кыаҕын бырамыысыланнаска холонон көрөргө сүбэлиир:

“Мин ыарахан уйуктаах массыынаны ыытарга Дьокуускайга үөрэммитим, 60 туоннаҕа диэри массыынаҕа үлэлиир квалификацияны ылбытым. Өссө үрдэтиэхпин баҕарабын. Манна кэлэрбэр чох бырамыысыланнаһыгар үлэлээбит үөрүйэхтээх этим. Бэйэм үөрүйэхпинэн эттэхпинэ, АЛРОСА-ҕа үлэҕэ киирэр уустуга суох. Арай, тустаах кэпсэтиини, мэдиссиинэ чинчийиитин аахыахха уонна хампаанньа ирдиир идэтигэр эппиэттэһэр буолуохха наада.

Өлөөн улууһуттан төрүттээх Айсен Новиков Красноярскай Сибиирдээҕи федеральнай университетыгар “хайа инженерэ” идэтин баһылаабыта. АЛРОСА-ҕа кэлбитэ сыл аҥаара буолла, билигин инженеринэн үлэлиир.

— Мин докумуоннары оҥоробун, үлэ хаамыытын хонтуруоллуубун. Хампаанньаҕа үлэлиир миэхэ улахан эппиэтинэс уонна инникитин сайдар кыаҕы биэрэр. Саха сиригэр олус үчүгэй социальнай бэлиитикэлээх соҕотох хампаанньа. Холобур, хаттаан кэлбит үлэһиттэргэ тэрилтэ олорор сирдэрин уонна үчүгэй хамнаһы төлүүр. Бырамыысыланнаска эдэр исписэлиистэр, олохтоох каадырдар үлэлии кэлэллэрэ кэрэхсэбиллээх. Биһиги отделбыт сэттэ үлэһиттээҕиттэн түөрдэ — Саха сирин олохтооҕо.

Кэлэктииппит олус түмсүүлээх, уопуттаах үлэһиттэр куруук сүбэлииллэр-амалыыллар, өйүүллэр. Онто суох сатаммат да курдук, тоҕо диэтэххэ, биһиги үлэбит түмүгэ хамаанда уопсай үлэтинэн ситиһиллэр, — диир эдэр испысэлиис.

Сунтаар улууһун ыччата Фома АЛРОСА-ҕа 2023 сыл ыам ыйын 4 күнүттэн үлэҕэ ылыллыбыта. Билигин 100 туоннаттан тахса уйуктаах массыынаны кыайа-хото тутан үлэлии сылдьар. Кини 7-с кылаастан массыына уруулун туппутун туһунан ахтар.

“Манна үлэлииргэ усулуобуйа толору баар. Бастатан туран, бэйэ-бэйэҕэ сыһыан үчүгэйэ үлэҕэ көҕүлүүр. Үлэ харыстабылын бырааабылаларын тутуһабыт, ирдэбил да кытаанах.

Уопсайга хоспутугар икки эрэ буолан олоробут. Онон күүстээх үлэттэн үчүгэйдик сынньанабыт. “Юбилейнай” карьерга остолобуойбут тотоойу уонна минньигэс астаах”, — диэн билиһиннэрэр.

Фома Платонов бэйэтин холобурунан бырамыысыланнаска үлэлии кэлэргэ ыҥырар:

“Хайа идэтин баһылаан биһиэхэ, АЛРОСА-ҕа, үлэлии кэллэххитинэ, кэмсиниэххит суоҕа. Мин, холобур, Дьокуускайга үөрэнэн, 60 туоннаҕа диэри уйуктаах массыынаҕа үлэлиир категорияны ылбытым. Тута чоххо баахтанан үлэлээбиппит. Онно уопуттанан бараммын, АЛРОСА-ҕа киирбиппиттэн аһара үөрэбин.

Бу самосвалбар суоппары хонтуруоллуур АНТИСОН систиэмэ үлэлиир, диспиэччэр барытын көрөн олорор. Улахан массыыналарбыт чааска мунутаан 45 километиэтири айанналлар. Маннык сүдү массыыналарга үлэлиир туһугар анал үөрэх ирдэниллэр, 7 разрядтаах эрэ буоллаххына үлэлииринг көҥүллэнэр.

Уопута суох дьону бастаан 45 туонналаах БелАЗтарга үлэлэтэллэр. Оттон үлэ ыстаастаах буоллаххытына, тута улахан массыыналарга ылаллар, онтон салгыы квалификацияны үрдэтиэххэ сөп”.

Кэпсэппит уолаттарбыт этэллэрин курдук, сыалын-соругун олохчо киллэрэргэ дьулуурдаах дьоҥҥо АЛРОСА аана мэлдьи аһаҕас. Саҥа үлэһиттэргэ бэйэни сайыннарарга уонна инники кэскили оҥосторго кыах элбэх. Ким үлэлиир — ол сайдар. Хампаанньа, бастатан туран, хайа-хостуур бырамыысыланнаска уонна хампаанньа салааларыгар үлэлиэн баҕалаах өрөспүүбүлүкэ олохтоохторун үлэҕэ ыҥырар. Үлэ саҥа миэстэлэрин туһунан нэдиэлэ аайы АЛРОСА социальнай ситимнэригэр тахса турар.

Анастасия МОСКВИТИНА.
Хаартыска: Анна ИВАНОВА.

Спорт

Күрэх үрдүк таһымнаахтык барда

Бу дьыл алтыннны ый 28 кунугэр Дьокуускай к. «Модун» спортивнай комплексатыгар сахалыы остуол оонньууларыгар чемпионат ыытылынна. Бу күрэххэ куоракка быстах кэмҥэ олорор, үлэлиир, үөрэнэр устудьуоннар эмиэ кыттыыны ыллылар. Уопсайа 54 киһи күрэхтэстэ.

Буоларын курдук Арассыыйа, Саха сирин гимнэрэ оонньонно, эҕэрдэ тылы эттилэр Өрөспүүбүлүкэ остуол оонньууларын Федерациятын бэрэссэдээтэлэ Ольга Григорьевна Григорьева, Дьокуускай куорат спорт Управлениетын начальнига Эдуард Васильевич Ефимов, күрэх сүрүн судьуйата Мария Иннокентьевна Иванова. Спорт Управлениетын, Общественнай Палата, Сахаада-спорт, Федерация грамоталарынан, сыаналаах бириистэринэн куорат чулуу спортсменнара, бэтэрээннэрэ наҕараадаланнылар.

Дьокуускай куорат хамаандата өрөспүүбүлүкэҕэ биир биллэр күүстээх хамаанда, Манчаары оонньууларыгар кэнники сылларга бириистээх миэстэҕэ сылдьар. Хамаандаҕа элбэх эдэр маастардар бааллар. «Модун» дьиэтигэр күн аайы кэлэн эрчиллэллэр, бу уустук көрүҥнэ Н. Белолюбская үөрэтэн, эрчийэн илдьэттии сылдьар. Казахстаҥҥа хаста да баран остуол оонньууларыгар күрэхтэһэ сыыппыттар, оонньуур таһымнара үрдүк.

Күрэҕи куорат администрациятын Спорт Управлениетын исписэлиитэ, сахалыы остуол оонньууларыгар спорт маастара Мария Иванова тэрийэн ыытта. Куорат хамаандата М. Иванова салайыытынан 2022 сылга Республиканскай Федерация юбилейнай кубогун хаһаайына буолбута. Мария Иванова Ньурба Чуукарыттан төрүттээх, төрөппүттэрэ Иннокентий уонна Татьяна Тимофеевтар өрөспүүбүлүкэҕэ биир биллэр спортсменнар.

Күрэх үрдүк таһымнаахтык ыытылынна. Өссө туспа группанан доруобуйаларыгар хааччахтаах дьону оонньоппуттара биир үчүгэй көрүҥүнэн буолла. Бэйэлэрин группаларыгар Ньурбатан сылдьар А. Алексеев (Ньурба), Л. Иванова (Малдьаҕар) - 1 миэстэни, Т. Тимофеева (Чуукаар) уонна А. Альбина (Күндээдэ) - 2 миэстэни, К. Терентьева (Дьаархан) 5 миэстэни ыллылар. Кыайыылаахтар сыаналаах бириилһинэн, эксклюзивнай мэтээллэринэн наҕараадаланнылар.

Саамай тыҥаахыннаах киирсиилэр Абсолютнай күрэхтэ буоллулар. Ол курдук, саахыттан тутулуга суох, эдэр да, кырдьаҕас да дьон тэҥ киирсээһиннэрэ күрэҕи өссө киэргэттэ. Эр дьон, дьахталлар сытыы киирсээһиннэригэр 21 саастаах СВФУ устудьуона, спорт маастара Олег Андреев уонна Ньурба бэрэстэбиитэлэ спорт маастара, бэтэрээн, Л. Иванова күрэх «Муҥутуур кыайыылаахтара» ааты ыллылар, күрэх Кубогун туттулар, «Одарич» маҕаһыын сыаналаах сэртипикээттэринэн наҕараадаланнылар.

2025 сылга «Манчаары» оонньууларыгар буолалларынан сибээстээн эрчиллиилэр күүһүрбүттэрэ, хас биирдии оонньооччу таһымнара үрдээбитэ көстөр. Куорат хамаандатыгар Ньурбаттан төрүттээх дьоннор баалларын бэлиэтиэххэ наада, К. Дягтерева (Өҥөлдьө) - 1 миэстэни, Ф. Егорова (Дьаархан) 4 миэстэни ыллылар.

Күрэх үрдүк таһымнаахтык ыытылынна, Ньурба оройуонун остуол оонньууларын Федерациятын аатыттан тэрийээччилэргэ куоракка быстах кэмҥэ кэлэн олорор дьону оонньоппуттарыгар махталбытын биллэрэбит, киһи күрэхтэргэ элбэхтик кыттан оонньуур таһыма үрдүүр.

Ньурба улууһун сахалыы остуол оонньууларын Федерацията.

ГОД ТРУДА
В РЕСПУБЛИКЕ САХА (ЯКУТИЯ)
2023

Үлэ сыла

Дьонум туһунан иһирэхтик ахтан

- Төрөөбүт нэһилиэкпит Хаҥалас сирэ-уота киэҥинэн, булдун-алдын баайынан, сирин аһа дэлэгэйинэн, дьоно-сэргэтэ ыалдьытымсаҕынан, үгүс кэлии дьон сөбүлээн олохсуйбут, кэнчээри ыччата киэн тутта кэпсиир сирэ. Саха киһитэ симик, үөрбүтүн, хомойбутун санаабычча этиммэт дииллэрэ оруннаах. Бириэмэтигэр төрөппүттэрбитигэр махтамматахпытын сааһыран олорон хомойо саныыгын. Ол да иһин буолуо, чугас дьоммун сурукка тиһэн, өйдөөн-санаан ааһыахпын, кэпсиэхпин, үйэтитиэхпин баҕарабын, кинилэр чэрдээх илиилэрэ олохпут ааспыт кэмин кэрэһиттэрэ.

Эйэҕэс эбээбит Анисия Ивановна.

Эбээ Анисия уолаттарынаан.

Ийэлээх аҕам.

Саамай истиҥ киһибит, эбээбит Афанасьева Анисия Ивановна, Таркаайыттан төрүттээх. Аҕата Афанасьев Уйбаан-Ордьоох диэн аатынан биллэр эбит. Эбээм бииргэ төрөөбүттэрэ алтыалар. Убайдара Сэргэй уонна Доропуун, бырааттара Дьөгүөр, Баһылай, Уйбаан. Эбээм ыал соҕотох кыыһа этэ. Кыра эрдэҕиттэн тыла суох. Дьон кэпсээнинэн, оҕо эрдэҕинэ улахан холорук эрийэн сыһыыга бырахпытын кэнниттэн, саҥарбат буолан хаалбыт. Эбээм кэргэнэ Антонов Николай Егорович-Тукаала Аҕа дойду сэриитин кыттыылааҕа. Эһээм сэриигэ ыҥырыллан барарыгар, улахан убайыгар Доропуунҥа: «Дьоммун көрөөр-истээр, бэйэлэрэ кыайан олорор кыахтара суох», - диэн эбээбитин үс оҕотун кытта хаалларан барбыт: улахан кыыһа - Аана биһиги ийэбит уонна кини бырааттара Дэлиһиэй, Баһылай. Эбээбит сэрии кэмигэр холкуос туох баар ыарахан үлэтигэр барытыгар үлэлэспит. Оҕолорун аһатаары, дьоҥҥо үтүлүк, кээнчэ, бэргэһэ, истээх ыстаан тигэрэ үһү. "Эн эбээҥ тикпит таҥаһын ол кэмҥэ элбэх киһи кэппитэ, тоҥортон-хатартан быыһаммыттара", - диэн дьон хойукка диэри махтанан кэпсииллэрэ.

Эһээбит сэриитгэн эргиллибэтэҕэ, сураҕа суох сүппүт диэн сурук кэлбит. Ол курдук эбээбит үс оҕотун соҕотоҕун атахтарыгар туруортаан, үлэһит дьон оҥортообута. Оҕолоро ыал буолан, төрөөн-уу-haан дьоһун-мааны ыал буолан олорбуттара. Эбээбит 82 сааһыгар диэри олорбута, биһигини эмиэ көрсөн улаатыннарсыбыт улахан өҥөлөөх. Ийэлээх аҕабыт кытаанах үлэҕэ өрөбүл, сынньалаҥ диэни ахсыбакка сылдьыбыттара.

Эбээбитин биһиги, оҕолор, тыла суоҕун улаханнык баардылаабат этибит. Илиибитинэн көрдөрөн кэпсэтээччибит. Хас биирдии тылын барыларын наһаа үчүгэйдик тарбахтарын араастаан көрдөрөн, онон билэн кэпсэтэр этэ. Биирдэ эбээбитин кулуупка киинэҕэ илдьэ бардыбыт. Сэриилээх киинэ көрдөрдүлэр. Эбээм ол киинэни нэһиилэ көрбүтэ, сөбүлээбэтэҕэ уонна хаһан да сылдьыбатаҕа.

Арай биирдэ, кыра сырыттахпына, араадьыйаҕа табах буортутун туһунан кэпсээтилэр. Эбээм оччолорго мохуорка тардар этэ. Табах туох буортулааҕын, куһаҕанын бэйэм өйдүүрбүнэн илиибинэн араастаан туттан-хаптан быһаардым быһыылаах. Эбээм өйдөөтө уонна куһаҕан баҕайытык дорҕоон таһаарда. Мохуоркатын аҕалан оһох иһигэр симэн кэбистэ. Онтон ыла хара өлүөр диэри табах тарпатаҕа.

Ийэбит, аҕабыт сэрии сылын оҕолоро буолан, тоҥор-хааһар, аччыктааһын, күүстээх үлэ диэни эттэринэн-хааннарынан билбит дьон. Сэрии сылларыгар син-биир атын оҕолор курдук улахан дьону кытта тэҥҥэ үлэлээтэхтэрэ. Кэлин Сталин төбөлөөх мэтээлинэн наҕараадаламмыттара. Күндүттэн күндү киһибит - ийэбит Антонова Анна Николаевна сэрии кэмигэр 12 саастаах кыыс эбит. Ийэтин батыһа сылдьан, холкуос туох баар үлэтигэр барытыгар илии-атах, ийэтигэр истэр кулгаах буолбут.

Бастакы холкуостары атахтарыгар туруорууга, онтон салгыы тыа сиригэр саҥа сири оҥорууга, сири кытта үлэ культуратын үрдэтиигэ, олохтоох нэһилиэнньэттэн механизатордары үөрэтиигэ массыыннай-тыраахтырнай ыстаансыйалар (МТС) быһаарар оруолламмыттара, үгүс киһи инники дьылҕатыгар төһүү күүс буолбута. Нэһилиэктэртэн эдэркээн кыргыттар үөрэнэн, тимир көлөнү баһылаан күүстээх үлэҕэ туруммуттара. 20 сааһын туолаат, кыргыттартан биир бастакынан Марха МТС-ар тырахтарыыстаан ыһыыга, сир хорутуутугар, тиэриитигэр, күһүҥҥү паардааһыҥҥа ситиһиилээхтик үлэлээбит. Бу сылдьан аҕабытын Васильев Василий Платоновиһы кытта билсэн, ыал буолбуттар. Ийэбит фермаҕа ыанньыксытынан үлэлии киирбитэ. Бары эдэр дьахталлар буолан, күргүөмнээхтик үлэлээбиттэрэ. Мархаҕа аҕыс сыл олорбуппут, онтон аҕабыт дойдутугар Хаҥаласка көһөн кэлбиппит. Ийэбит бэкээринэҕэ үлэҕэ киирбитэ. Сарсыарда эрдэ туран оһоҕун оттон, тиэстэтин мэһийэн кэлэрэ. Барыта илии үлэтэ буолан, үлэтэ олус ыарахан этэ. Мин бэйэм ахсыһы бүтэрэн баран, бэкээринэҕэ үлэлээн ити үлэ ыараханын эппинэн–хааммынан билбитим. Оччотооҕу килиэп сыта дыргыйан олус минньигэс буолара. Ийэбит хаһан да бүппэт түбүктээх үлэлэргэ сылдьыбыта, кэлин интернакка поварынан өр сылларга үлэлээбитэ. Ол быыһыгар ынаҕар тирбэҕэлээн оттуура. Дьүөгэтинээн Балбааралыын иҥнэлээх сап курдук батысыһа сылдьаллар этэ.

Амарах аҕабыт Васильев Василий Платонович оҕо эрдэҕинэ дьоно эрдэ өлөн, аймахтарынан сылдьан улааппыт, эрииирдээх-мускуурдаах олоҕу этэҥҥэ аһаан, Марха МТС-гар үөрэнэн идэ ылан, тырахтарыыстаабыта, суоппардаабыта. Бу идэни Чурапчы Одьулуунугар биир сыллаах үөрэххэ үөрэнэн баһылаабыта. Мин биир сыл иһигэр механик-инженер идэтин ыллым диэн үөрэн-көтөн кэпсээбитин өйдүүбүн. Кэлин пилорамщигынан, механигынан үлэлээбитэ. Уолаттарын кыра эрдэхтэриттэн техникаҕа сыһыаран, билигин суоппардыы сылдьаллар. Аҕабыт бултуурун олус сөбүлүүрэ. Күндү түүлээҕи бултаабытын энчирэппэккэ барытын туттарар этэ. Күһүн буолла да муҥхалааһын тэрийэн, муҥхаҕа түмэн, балыктаан дьону үөрдэрэ-көтүтэрэ, ”Баайыс муҥхата дуо?” дэтэрэ. Эдэри кытта эдэр, кырдьаҕаһы кытта кырдьаҕас буолан, үгүс элбэх атастааҕа-доҕордооҕо. Уоппуска ылан олорбутун өйдөөбөппүн. От-мас тиэйиитэ, өрүмүөн үлэтэ быыс буллар-бат этэ.

Бииргэ төрөөбүт ахсыабыт: Валя, Света, Вера, Полина, Галя уонна күүтүүлээх уолаттар: Валентин, Володя, Коля. Эбээбит оҕолуура, улахан кыргыттар көмөлөсүһэн улааппыппыт. Ийэм оҕолонон баран дьиэҕэ олорбутун эмиэ өйдөөбөппүн. Биһигини аһатаары-таҥыннараары үлэлээн тахсар этэ. Дьонум билигин бэйэлэрин ааттарын аатта-тар 24 сиэннээхтэр, 43 хос сиэннээхтэр, - диэн бэйэтин ахтыытын түмүктүүр Светлана Васильевна.

Былыр былыргыттан саха дьоно хос ааттаах буолаллара. Василий Платонович уонна Анна Николаевна норуокка биллэринэн, “Баайыстар дуо?!» - дэнэн, дьон-сэргэ убаастыыр, Ньурба оройуонун Хаҥалас нэһилиэгин биир тумус туттар ыала этилэр. Бу төһө даҕаны, биир-икки тылынан эрэ сурукка тиһилиннэр, кинилэр олорон, үлэлээн ааспыт олохторо эрииирдээх-мускуурдаах, аччыктааһын, тоҥуу-хатыы эҥэрдээх буоларын биһиги көлүөнэ истэн, көрөн билэбит. Биһиги эйэлээх олохпут туһугар эрэллээх буолан, доруобуйаларын толук ууран, көмүс көлөһүннэрин тохтохторо, үгүс сыраларын биэрдэхтэрэ ... Ол эрэн, оҕо-уруу тэнитэн, ыал бастыҥа ааттанан, үтүө холобур буолар дьоһуннаах олоҕу олорбуттара. Быйыл биһиги өрөспүүбүлүкэбитигэр “Үлэ сыла” биллэриллэн, үлэһит дьон олорон, үлэлээн ааспыттарын санаан-ахтан аһар түгэммит тосхойдоҕо.

Светлана Васильевна кэрэ сэбэрэлээх, сытыары-сымнаҕас майгылаах, сырдык, ыраас дуу-haлаах, дьоҥҥо-сэргэҕэ истиҥ, эйэҕэс сыһыаннаах, налыччы эрээри оҥорбута-туппута эрэ баар буолан, сатаабатаҕа, кыайбатаҕа диэн суох. Дьиэтин түбүктээх үлэтиттэн ордон, биир санаалаахтарын түмэн «Түһүлгэ” диэн уопсастыбаннай түмсүүнү салайан, Арассыыйа таһымыгар «Дуу-haбытынан эдэрбит» Саха сиринээҕи эригийиэнин киинигэр үлэлэһэр уонна, “Саха култуурата” бырайыагы салайан, өрөспүүбүлүкэҕэ биир санаалаахтарын өйөбүлүнэн киэҥник тарҕатар. Нэһилиэгэр ааспыт сыл түмүгүнэн “Сыл бастыҥ түмсүүтэ” ааты ылбыта. “Түһүлгэ” түмсүүтүн салайан, икки ый устата Украинаҕа буола турар быстах дьайыы байыастарыгар таҥас тигэн, өрөспүүбүлүкэҕэ биллэриллибит “Илии сылааһа” күрэххэ кыттан, тигии хаачыстыбатын көрөн, төһө элбэх таҥаһы тикпиттэрэ сыаналанан, иккис бириистээх миэстэҕэ тигистилэр уонна бу көмөлөрүн тохтоппокко салгыы үлэлэһэллэр. Светлана Васильевна түмсүүтүн сатабыллаахтык салайан араас аһымал аахсыйаларга көмөлөрө аата-ахсаана суох, ону таһынан араас тэрээһиннэргэ кыттыылара тиһигин быспат.

Бииргэ үөрэммит үөлээннээҕим, биир санаалааҕым, дьүөгэм Стручкова Светлана Васильевна кэргэнэ Стручков Иван Гаврильевичтыын Мэҥэ Хаҥалас улууһун Төҥүлүтүгэр бочуоттаах сынньалаҥҥа олороллор, нэһилиэк биир киэҥ туттар ыала, элбэх оҕо тапталлаах ийэлэрэ, аҕалара, минньигэстэн минньигэс сиэннэр эбээлэрэ, эһээлэрэ.

Баҕарбыккыт курдук барыта табыллан, санаабыккыт сатанан, толкуйдаабыккыт туолан, кыайыы кынаттанан, ситиһии аргыстанан үөрүүгүт үрдээн истин диэн баҕа санаам бастыҥын анаан, бэчээккэ бэлэмнээтим

Валентина САРТАЕВА-ВАСИЛЬЕВА,
Дьокуускай к., 14.10.2023 с.

Ийэ ыйа

Киһиэхэ барыта оҕо сааһыттан кэлэр...

Антонина СЕМЕНОВА.

Уйгуна Угапьева — түөрт оҕолоох дьиэ кэргэн тапталлаах ийэтэ. Соторутааҕыта Ньурбаҕа «Фоторум» диэн ааттаах фотосалон астан үлэтин саҕалаата.
Кини Ньурба 1 №-дээх оскуолатын бүтэрэн, уруккута финансовай техникумҥа, билиҥҥитэ ЯФЭК финансист идэтигэр туйгуннук үөрэнэн бүтэрбитэ. Үөрэҕин кэнниттэн СӨ оройуоннар икки ардыларынааҕы нолуогабай сулууспаҕа уопсай отделга буҕаалтыр-кассирынан үлэлии киирэр. Үлэлиир кэмигэр кэтэхтэн Санкт-Петербурдааҕы управление уонна экономика университетын Дьокуускайдааҕы салаатыгар экономист идэтигэр кэтэхтэн үөрэнэн бүтэрэр.

Уйгуна Угапьева ийэтинээн Римма Иннокентьевналыын.

Үлэ түгэниттэн.

- Киһиэхэ уопсайынан барыта оҕо сааһыттан кэлэр, - диэн кэпсэтиитин саҕалаата бүгүҥҥү дьоруойум.

Мин ийэм Римма Иннокентьевна Угапьева Ньурбаҕа биллэр фотограф, олохтоох «Коммунизм суола» (билиҥҥитэ «Ньурба» хаһыат) солбуллубат фотокорреспондена этэ. Аҕам Угапьев Георгий Николаевич бэйэтэ туспа көрүүлээх, айар дуһалаах киһи этэ. Иккиэн бэйэ-бэйэлэригэр барсаллара, эйэ дэмнээхтик өйдөһөн, өйөһөн олох олорон ааспыттара. Дьиэ кэргэн айар дьоҕурдаах буолан, оҕо сааһым ийэм бэчээттээн таһаарар хаартыскаларын тула ааспыта. Ордук, хараҥа хоско, ыраас ууга угуллубут хаартыска кумааҕытыгар дьон мөссүөннэ хайдах тахсарын интэриэһиргиир этим. Урукку хаартыскалар өҥө суох буолан баран, олус үчүгэй хаачыстыбалаах этилэр, дьон билиҥҥэ диэри үйэтитэн уура сылдьан көрөр.

«Хаартыска түһэрээччи түгэни мүччү туппакка түһэрэр идэлээх. Ардыгар ханнык эмэ кэмҥэ, түгэҥҥэ илиилэригэр фотоаппарата суох буоллаххына, кыһыы буолааччы», - диэн ийэм этиитэ оруннаах, миэхэ эмиэ итинник түгэн буолааччы.

Фотосалон аатын бастаан «Фотостудия Уйгуны Угапьевой» диэн ааттыы сатаабыттарын сөбүлэспэккэ, «ФОТОграф Римма - Уйгуна Мамата» диэни кылгатан «Фоторум» диэн аат төбөбөр киирбитинэн ааттанна.

Оскуолаҕа үөрэнэр кэммэр Искусство оскуолатыгар Саргылана Николаевна Олесоваҕа художественнай кылааһы үөрэнэн бүтэрбитим, ол эмиэ олук уурдаҕа буолуо...

2015 сылга ийэ буолан, утуусубуу оҕолор кэлэннэр оҕолорбун көрөн олорбутум. Биһиги дьиэ кэргэн түөрт оҕолоохпутуттан биир оҕобут Настя оскуола үөрэнээччитэ, 2-с кылааска үөрэнэр, Ангелина 6 саастаах, Айкар 2-лээх, кырабыт Аурика 4 ыйдаах кырачаан киһи.

2021 сыллаахха Дьокуускай куоракка «Пространство» (Алексей Павлов) хаартыска түһэрээччилэр холбоһуктарыгар сылдьаммын сэргии көрөн, маннык студияламмыт киһи диэн санаа үөскээбитэ. Бу иннинэ 2020 сыллаахха бэйэ дьыалатын астарга санаа киирэн, биисинэс-бырайыак суруйарбар Аида Семёновна миэхэ куратор быһыытынан көмөлөспүтэ. Бырайыакпын этэҥҥэ көмүскээн, 150 тыһ. солк. суумалаах фотоаппарат ылыммытым. 2021 сыллаахха фотосалон уотун интернет нөҥүө почтаҕа сакаастаабыппын, балтым Тома Ньурбаҕа диэри таксинан ыыппыта билигин туһалаан эрэр.

Балтым Тома дьиэ кэргэнинээн бэйэ дьыалатын астарбытыгар күүс-көмө буолаллар диэн бэлиэтээн этиэххэ наада. Күтүөтүм дизайн хоббилаах буолан, вывескабын, логобун, биллэриилэрбин оҥорон ыыппыта. Ити курдук кыракыралаан мунньан, Николай Васильевич, Майя Егоровна Захаровтар саҥа үлэҕэ киллэрбит дьиэлэрин куортамнаан, ыра санаабын толорон фотосалон арынным. Дьиэ кэргэн фотосалон астарбытыгар кэргэним Петр Владимирович циклораманы оҥорбута олус тупсаҕай, аныгылыы көстүүлээх буолла.

Фотосалоҥҥа бастайаннай студийнай уот, профессиональнай зеркальнай камера, Ньурбаҕа бастакынан турбут циклорама, сирэй макияһын, бүрүчүөскэни оҥосторго уоттаах туалетнай столик, балтым студиябар анаан кырачаан оҕоҕо аналлаах өрүү люльканы ыыппыта, ньюборн “салгыннаах» хаартыскаҕа анаан промышленнай вентилятор турар. Уотун-күөһүн, ити үөһээ этиллибит малларбытын кытта, холобур, ньюборн съёмкаҕа люлька туһаныллыан сөп, фэшннҥэ кириэһилэ, оҕо күүтээччилэри түһэриигэ вентилятор барсыан сөп. Ити курдук, киһи фантазиятын олохха киллэрэр курдук оҥордубут.

Талааннаах дьон үгүс, кинилэр кэлэн арыллалларыгар баҕарабын. Аҥардас бэйэм эрэ үлэлиир сирим гыммакка, түһэрэр, устар дьоҥҥо анаан циклораманы арендалыыбын. Ким баҕарар болдьоһон кэлэн, бэйэтин контенын устан барыан сөп.

Киһи олоҕун устата ыра санаалаах, былааннаах буолар. Билигин да былааннар элбэхтэр. Ийэм Римма Иннокентьевна Угапьева кинигэ таһаарар санаалааҕа, дьаҥ ыарыыта буулаан, ыарыыга хаптаран, баҕа санаатын толорбокко олохтон туораабыта. Ийэбит ыра санаатын толорон, кинигэтин таһааттарбыппыт. Былырыын, 2022 сыллаахха, Ньурба куорат 25 сылыгар уонна ийэбит төрөөбүт күнүгэр, атырдьах ыйын 20 күнүгэр, «Төрдүм Куочай, дойдум Ньурба» диэн ааттаах кинигэтин презентацията буолбута.

Ийэм баара буоллар быйыл 70 сааһын туолуохтаах этэ. «Ньурба уоттара» көҕүлээһиннэринэн ийэм түһэрбит хаартыскаларынан К.Д.Уткин аатынан «Норуоттар доҕордоһуулара» түмэлгэ ийэбит 70 сааһыгар аналлаах быыстапка туруоруллубута.

Ийэбит күн сириттэн барыар диэри биһиэхэ өйөбүл буолан кэлбитэ. Кини биһигини сырдык олоххо тардыһарбытыгар, ситиһиилээх буоларбытыгар туохтааҕар да баҕарара. Мин ийэбинээн ордук чугастыы сыһыаннаах этим. Ийэбиттэн бэриллэн айар куттаах буоламмын хоһоон суруйабын, айбыт хоһоммун ийэм бастакынан ааҕара, «Мин туйахпын хатарыыһыгын» диирэ. Ийэ декадатыгар түбэһиннэрэн саломмун араас дьэрэкээн сибэккилэринэн киэргэтэн ийэбэр анаабытым.

Билигин үйэ атын, олох күргүөмнээхтик сайдан иһэр, онон олоҕу кытары тэҥҥэ, биир сиргэ олорбокко хардыылыахха наада.

Үлэм туһунан эттэххэ, дьон мэтириэттэрин, дьиэ кэргэннэри, эдэр пааралары түһэрэрбин ордук сөбүлүүбүн. Ордук «салгыннаах» хаартыскалары сөбүлүүбүн, ол сыалтан уруккуну сөргүтэн дьиэ кэргэннэргэ аналлаах фотосалон арынным. Клиеннэрбин кытары болдьоһон үлэлиибин. «Фоторум» студиям Убайаан уонна Ньурба икки ардыларыгар турар буолан, ордук табыгастаах.

Ааспыт нэдиэлэҕэ Степан Бурнашевтаах устубут «Эт» алта эпизодтаах киинэҕэ сылдьан баран, киинэ устуохпун баҕардым. Уопсайынан, сахалар устубут киинэлэригэр сылдьарбын сөбүлүүбүн, фотограф хараҕынан сыаналыы көрөбүн. Саха режиссердарыттан Любовь Борисованы сэргиибин. Мин кэмим кэллэҕинэ ылсыам дии саныыбын, - диэн баҕа санаатынан Уйгуна Георгиевна түмүктээтэ.

«Үтүөнү өйдүүр, кэрэни кэриэстиир көлүөнэ үрдүк аналга тиксэр» диэн улуу суруйааччы Софрон Данилов этиитэ бүгүҥҥү дьоруойбар барсар.

Эдэр, элбэх идеялардаах Уйгуунаҕа ылсыбыта ыпсан иһэригэр, баҕа санаата туоларыгар баҕара хаалабын.

Тыа сирин олоҕо

Библиотекаҕа сылдьар дьон элбээтэ

Библиотека диэн нэһилиэк дьоно саамай сылдьар, сынньанар, бириэмэтин туһалаахтык атаарар киинэ буолуохтаах дии саныыбын. Бу санаабын граҥҥа кыайан олоххо киллэрэн эрэрбиттэн сэмээр үөрэбин.

Бу сайын Ил Дархан граныгар Мэҥэдьэктээҕи 11 нүөмэрдээх библиотека «Информационнай библиотечнай киин” бырайыагынан кыттан 256095 тыһыынча суумалаах грант ылан, үлэтин-хамнаһын саҕалаата. Бу НКОлар (кэммиэрчэскэйэ суох тэрилтэлэр түмсүүлэрэ) эрэ кыттар бырааптаах куонкурустарыгар Ньурба оройуонун кииннэммит библиотеката (салайааччы Багмет А.В.) проектнай офис арыйан, библиотекалары граннарга кытыннарар сыаллаах тэриллиини тэрийэн, биир бастакынан “БиблАрт» АНО көмөтүнэн кыттыны ылбыппыт. Граҥҥа суруллубутунан, смета быһыытынан, 2 моноблок компьютеры, 3 ноутбук, цветной принтер, боростуой принтер, кинилэргэ кырааска, кумааҕы, кинигэ полкаларын ылан библиотекабыт биллэ хаҥаата.

Бырайыак сыалынан нэһилиэк дьонун компьютернай таһымнарын үрдэтии, аҕам саастаахтары, доруобуйаларынан хааччахтаах дьону компьютерга үөрэтии, электроннай Госуслуга, Е-Якутия курдук порталлар нөҥүө араас өҥөлөрү сөпкө туттуу, туһаныы буолар. Бырайыак чэрчитинэн дьону үөрэтии, кинилэр тус информацияларын харыстаахын туһунан үөрэх аахан, билиҥҥи туругунан, 31 киһи үөрэҕи аахан, 47 өҥөнү оҥорорго үөрэннэ. Ол курдук Госуслуга, Е-Якутия нөҥүө ыспыраапка ылыыта, күһүҥҥү, сааскы кус, мас көтөрүн көҥүлүгэр сайабылыанньалар, оҕо оскуолаҕа кэтэр школьнай форматыгар сайабылыанньалар, кыаммат ыалга ыспыраапка, оһоҕу оттон олороччуларга субсидия, биир кэлим пособиеҕа, үлэ бэтэрээнэ буолуулларыгар сайабылыанньалары хайдах ыыталларын, ылалларын көрдөрөн, үөрэтэн биэрэбит.

Бу өҥөлөрүнэн туһанан, биһиги курдук оройуонтан ыраах сытар дьоҥҥо, Ньурбаҕа киирэн эрэйдэммэккэ, библиотекаҕа кэлэн, наадыйбыт тэрилтэлэригэр сайабылыанньаларын ыыталлара олус барыстаах, туһалаах. Ону таһынан, аҕам саастаахтарга электроннай почта арыйан, Госуслуга порталга киллэрэн, телефоннарыгар туруоран, электроннай, аудиокинигэлэри хачайдыырга, электроннай хаһыаты ааҕыыга, телефонтан компьютерга хаартыскалары көһөрүүгэ, компьютерынан интернеккэ киириигэ о.д.а. үөрэтэбит.

Библиотечнай кииммит аҕам саастаахтарга эрэ буолбакка, эдэр ыччаттарга эмиэ олус ситиһиилээх, туһалаах, көмөлөөх буолла. Дьиэлэригэр компьютера суох дьон манна кэлэн соцконтракка кытталларыгар интернетинэн туһанан бырайыак суруйаллар, үөһэ этиллибит госуслугаҕа араас өҥөлөргө сайабылыанньа ыыталлар. Онтон оскуола оҕолорун куруһуок быһыытынан, компьютерга араас программаларга, «Пушкинскай карта» арыналларыгар көмөлөһөбүт, үөрэтэбит.

Онон библиотека кинигэ эрэ уларсар сир буолбакка, сайдыылаах олоҕу кытта тэҥҥэ хардыылаан, олоҕу кытта тэҥҥэ устан, сайдан иһэргэ көмөлөһөр киин буолар.

Түгэнинэн туһанан, киинэммит библиотека салалтатыгар, үлэһиттэригэр махталым муҥура суох. Кинилэр проектнай офис тэрийэн, кыттыан баҕалаах киһи бырайыагын ыытан, кыайыыга эрэл кыымын саҕаллара олус хайҕаллаах.

Билигин Мэҥэдьэк библиотекатыгар сылдьар дьон үксээтэ, кини өҥөлөрүн буор босхо туһанар, үөрэнэр баҕалаах дьон олус элбээтилэр, нэһилиэк дьоно бырайыагы олус сэҥээрдилэр. Сайдыылаах үйэ биир үтүө өрүтүн туһаммыт дьон астынан, биһиэхэ махтанан бараллар.

Матрена ГАБЫШЕВА,
Мэҥэдьэк.

Айар кут

Ультиматум

Ньургулаах уоллара оскуолаҕа үөрэҕин түмүгүн истээтин кытары, тэрилтэлэриттэн чуут икки күнү көҥүллэтэн, ыаллыы улууска олорор эбээтигэр уолларын сайылата аҕаллылар. Киэһэ хотуна төрөппүт оҕолорун барытын ыҥырда. Утуу-субуу кыыһа, уола дьиэ кэргэннэринээн тиийэн кэллилэр. Үһүн күҥҥэ уонна кылгас күҥҥэ биэстэ киирэн тахсар таайдара кытары баар. Хотуна туох эрэ суолталааҕы этээри гыммыт.

- Кыра уолбуттан ураты оҕолорум бары ыал буоллугут. Кыра уол орулуур отута буолла да ыал буолар чинчитэ суох. Үөрэн диэтэххэ буолбат, кулуупка сырыт диэтэххэ буолбат, атын сиринэн күүлэйдээ диэтэххэ буолбат. Саатар, дьиэҕэ, хотоҥҥо баттатан кэбистим. Онон буруйдаах курдук сананар буоллум.

Толкуйдаан баран, маннык быһаарынным: быйыл сүөһүбүн эһэбин. Маннааҕы оҕолорум, сурдьум сүөһүлээххит, үүтүнэн, этинэн тутатыаххыт суоҕа. Аны дьиэм күнүн аайы маһынан оттуллубат, уотунан ититиллэр. Дьиэм ис–тас үлэтин сурдьум тулутуо суоҕа. Онон бары истиигитигэр маннык этиилээхпин: быраакыт атын улууска баран, онно үлэлээн, ыал буоллун. Бүгүн куолаан, тылгытыгар киллэрэн, сарсын ыытыахха.

Ньургулаах уолларын оннугар уолланан бу дойдулаан иһэллэр. Ньургу биир сиргэ олорбот, санаабыт санаатын толорон, олоххо киллэрэн баран тэйэр киһи. Бу билигин да хотунун тылларын санаан, тугу гыныахтааҕын толкуйдуу олорор.

Бу нэдиэлэҕэ төрөөбүт күнүн ылыыһык. Чэ, былаанын налыччы кэпсиэҕэ. Остуол ньуурун курдук трассаҕа сыыйылыннаран иһэр иномарка долгураҥар бигэтэн, утуйан хаалла. Киэһэ чэйдии олорон былаанын кэпсээтэ.

- Төрөөбүт күммэр бииргэ үлэлиир кэллиэгэлэрбин, кыргыттарбын ыҥыртыам. Хас биирдиилэригэр атрибут чепчик кэтэрдитэлиэм. Чепчиктэрэ холостуой кыргыттар ааттарыгар дьүөрэлии сибэккилээх буолуохтара. Светиккэ семицветик, Розаҕа – роза, Ньургуһуҥҥа – ньургуһун. Светик асчыта сүрдээх, корпоратив аайы саҥаттан саҥа мип-минньигэс бүлүүдэ аҕалан соһутар. Роза – бэйэтэ модель курдук, иистэнэрин наһаа сөбүлүүр, хас бырааһынньык аайы саҥаттан саҥа таҥаһы тиктэн кэтэр. Онтон Ньургуһун – оҕо хаата быһыылаах. Ийэтэ, аҕата иккиэн Герой ийэлэр оҕолоро. Кулуупка оҕолор кэллэхтэринэ, Ньургуһун илиилэрин былдьаһан тоһута сыһаллар. Онон, дьэ, уолбут эрэ буолларгын, ол күн кытарчы көрөөр, биирдэрин эмэ сөбүлүү сатаар.

“Эчи, Салтан Саар туһунан остуоруйаҕа кэпсэммит кыргыттар курдук буолуох баҕайы: асчыт, иистэнньэҥ, ийэ” дии санаата Симон.

Болдьохтоох күннэрэ, чыпчылыйыах икки ардыгар, көтөн-мөҕөн тиийэн кэлэ оҕуста. Ыалдьыттар истэригэр кэргэнниилэр - пааралар, били эппит үчүгэйкээн кыргыттара баалар. Ыалдьыттарга Ньургу чепчигын кэтэрдэн истэ. Остуолу күлбүт-үөрбүт эдэркээн кыыс салайан ыытта. Бэлиэлээх кыргыттар үһүөн да ырыаһыттара, күлүүлэрэ-оонньуулара сүрдээх эбит. Остуол олус сэргэхтик ааста. Туох барыта бүтэр уһуктаах, тарҕаһыы буолла. Ньургу тэһийбэккэ-тулуйбакка, бүтэһик ыалдьыт ааны сабаатын кытары Симонтан ыйыта оҕуста.

- Хайа, биир эмэ кыыһы сөбүлээтиҥ дуо?

- Уһу.

- Светигы дуо? Олох абыраныаҥ, суохтан да баар гынар киһи! Эр киһи – куртаҕынан таптыыр дииллэр.

- Суох.

- Аа, Розаны? Саамай сөп. Иккиэн хаамтаххытына, дьон хараҕа араҕыа суоҕа. Оннук кэрэтик таҥыннарыа.

- Суох.

- Сразу аатын ааттыаххын. Ньургуһуну ыллаххына, элбэх оҕолоох дьоллоох ыал аҕата буолуоҥ. Киһиэхэ сыһыана элэккэйэ, холкута.

- Суох, кинини буолбатах.

- Оччоҕо... кими???

- Остуол ыыппыт кыыһы.

- Оо... Олох да умнубуппун. Арба, кини эмиэ холостуой этэ дуу. Кэргэниттэн арахсыбыта алта сыл буолбут. Сэттэлээх кыыс оҕолоох. Оо, Кэрэчээнэ асчыта, иистэнньэҥэ, үлэһитэ – все в одном киһи. Оруобуна эт саастыыгыт. Пахай, ол свиданиеҕын – оҕо оонньуута диэҕэ. Былаан эмиэ уларыйар эбит. Бэйи, мин барыыһыбын. Иһити бэйэҥ да сууйар инигин? Сытатура эмиэ саҥаттан тугу эрэ тобулууһубун.

Өрөбүллэр аанан, ыһыахха бэлэмнэнии түбүгэ-садьыга биллэн барда. Ньургу суоппар кэргэнинээн бу нэдиэлэҕэ ыһыах бириилиһин ыла Дьокуускайдыыр буоллулар. Кэрэчээнэ хараҕын үөрэтэн, Ньургу Симоны кулуупка көмөлөһүннэрэ аҕалла. Кэрэчээн холостуой кыргыттар ээрсэмээр Симон диэки кистии-саба көрөн ылаллар.

“Миэхэ саантыы сылдьар киһи” диэн, долоҕойугар да оҕустарбат Кэрэчээнэ эрэ туохха да наадыйбат, “киһи көмөлөһө кэллэ ээ” диэн сэргээбэт. Ньургу көрө сатаан баран, Кэрэчээнэни хоһугар ыҥырда. Кэпсэтии олус тыҥаанныыннаах, чопчу буолла. Бэл, үтүө тылбын ылымматаххына, илбит-эйэбит тохтуур диэн буолла. Кэрэчээнэ олус малтаччы саҥаттан тылыттан матта, саҥата суох тахсан барда. Ол курдук, биир тылы саҥарбакка, Ньургулаах куораттыахтарыгар диэри сырытта.

Ньургу кытаанахтык кэпсэтиэҕиттэн, Кэрэчээнэ олоҕун – ааспыты да, буолуохтааҕы да диринҥник ырыҥалаан санаата. Эр киһиттэн кэлэйбит да эбит. Киһи барыта кини аҕатын курдук табаахтаабат, арыгыны испэт буолбат эбит. Арай бу уолу эттэ дии. Дьикти! Аны аҕатын курдук ааттаах. Аны дьоҕура, майгыта аҕатыгар майгынныыр эбит. Дьикти!

Ньургу тылын истэн, Кэрэчээнэ бүгүн Ньургулаах дьиэлэригэр олус ыарахан таһаҕаһы сүкпүт курдук, бүтэй олбуор аанын аһан киирэн кэллэ. Хата, Симон тиэргэҥҥэ беседка тута сылдьар эбит. Онно тиийэн хаптаһын ылан биэрэн, устунан үлэлээн, кэпсэтии тылтан тыл холбоһон, этииттэн этии сиэтиллэн, тимэҕэ сөллөн, уу курдук төлө баран, киэһэ буолбутун билиминэ хааллылар. Киирэн чэйдээн, билсиһиилэрин кэҥэтэн кэпсэттилэр, туһунан хосторго утуйа бардылар. Сарсыарда Кэрэчээнэ, элбэх саҥалааҕын аанньа этээччи буолла:

- Ынах маҥыраһан, сылгы кистэһэн, киһи кэпсэтэн билсэр. Мин, илбин-эйэбин хааллараары, саат диэни умнан кэлэн олоробун. Аны кэлбэппин. Салгыы билсэр буоллахха, төлөпүөнүм баар, билсиэхпит.

Ньургу ыраах да буоллар, субу баар курдук кэпсэтэр төлөппүөнүнэн тута быһыынымайгыны билэн, хотунугар этэн, кэлэн баран, Кэрэчээнэ “ыксаамыахха” диэн эппитин ылыммакка, ылыммыт сыалынсоругун олоххо киллэрэ охсон, уоллаах-кыыһы ыал оҥортоон кэбистэ. Төрүүр оҕолор төлкөлөрө түстэнэн, Айыыһыттара тардан, Иэйиэхситтэрэ иэйэн, кыыс дьонугар тахсан “күтүөт көрсүүтүн”, уол дьонугар баран “кийиит көрсүүтүн” оҥорон кэбистилэр.

Мирослава.

IX СӨ норуоттарын спортивнай оонньууларын көрсө

Саха тустууктарын төһө билэҕин?

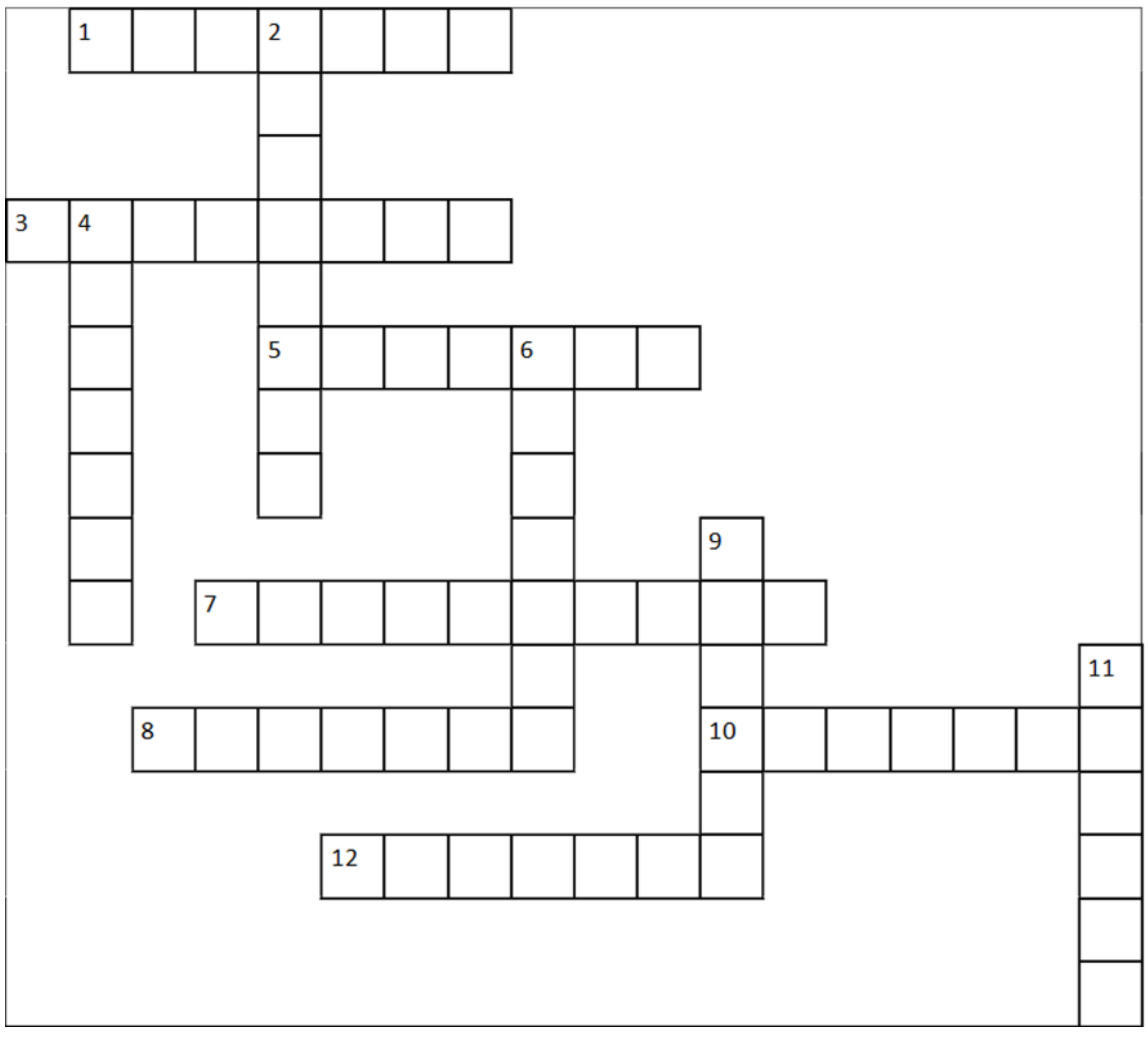

Оскуола саастаах оҕолорго аналлаах кроссворд маҥнайгы кыайыылааҕа биир дойдулаахпыт Владислав Андреевтан бэлэх тутуоҕа. Ол курдук ким маҥнайгынан 89143000137 ватсап нүөмэргэ кроссворд эппиэтин сөпкө таайан ыыппыт кыайыылаҕынан тахсыаҕа.
Кроссворд тиэмэтэ - тустуу көрүҥэ, араспаанньаларын таайаҕыт.

Сытыары:

1.Ньурба улууһун Тааркаайы нэһилиэгин тустуу спорт саалата ким аатын сүгэрий?

3. ССРС, Саха АССР спордун бочуоттаах маастара, көҥүл тустууга РСФСР 4 төгүллээх чөмпүйүөнэ, биир дойдулаахпыт, кини аатынан 2021 сылга Ньурба улууһугар XXIV хапсаҕайга республикатааҕы чемпионат ыытыллыбыта.

5. Ньурба улууһун Үөдэй нэһилиэгиттэн төрүттээх, саха норуоттан көҥүл тустууга бастакы ССРС спордун маастара.

7. 2004 с. Афинаҕа, 2008 с. Пекиҥҥэ Олимпийскай оонньууларга көҥүл тустууга кыттыыны ылбыт норуоттар икки ардыларынааҕы кылаастаах спорт маастара.

8. 2022 сылга көҥүл тустууга Арассыыйа боруонса призера, СӨ норуоттарын VIII оонньууларын боруонса призера, Чаппанда нэһилиэгиттээх төрүттээх.

10. 2001 сылга Болгария София куоратыгар көҥүл тустууга XXXV Аан дойду чемпионатыгар кыттыбыт саха бырааттыы тустууктара.

12. 1976 сыллаахха ыытыыллыбыт Олимпийскай оонньууларга 68 кг диэри ыйааһыҥҥа кыайыылаах саха бөҕөһө.

Туруору:

2. 2023 сылга Дьокуускай куоракка ыытыллыбыт көҥүл тустууга XIV норуоттар икки ардыларынааҕы Д.Коркин аатынан турнир алтыс төгүлүн кыайыылааҕа, «Күрэх бастыҥ тустууга» анал аат хаһаайына.

4. Быйылгы Азиатскай оонньууларга 125 кг диэри ыйааһыҥҥа көҥүл тустууга боруонса призера.

6. Көҥүл тустууга Олимпийскай оонньууларга (2016 с.) аҕыйах ахсааннаах норуоттартан бастакытын кыттыыны ылбыт спортсмен.

9. Үс иитиллээччитэ Олимпийскай оонньуулар призердара, улуу тренер.

11. Ньурбабыт улууһуттан төрүттээх студеннарга Арассыыйа быйылгы чемпионатын үрүҥ көмүс призера.

БИЛЛЭРИИЛЭР

▸Дьиэ тас үлэтигэр наадыйааччылар **8-924-769-16-67** нүөмэргэ эрийэн билсиҥ.

▸**ЯКОВЛЕВ Леонид Владимирович** аатыгар бэриллибит военнай удостоверение сүппүтүнэн дьиҥэ суоҕынан ааҕыллар.

Пост ГАИ

Госавтоинспекция призывает участников дорожного движения к осторожности из-за гололеда

Ухудшение погодных условий представляет опасность для водителей. Настоятельно рекомендуем автомобилистам строго соблюдать Правила дорожного движения.

Памятка для водителей «Как правильно ездить в условиях гололеда»:

— Будьте предельно внимательными.

— Соблюдайте безопасную дистанцию.

— Выбирайте скорость передвижения, руководствуясь дорожными и погодными условиями.

— Строго выполняйте предписания дорожных знаков.

Пешеходов просим соблюдать предельную осторожность в такую погоду. Советуем передвигаться только по тротуарам, а дорогу переходить, используя только пешеходные переходы. При этом сначала убедившись в безопасности.

ОГИБДД ОМВД РОССИИ ПО НЮРБИНСКОМУ РАЙОНУ.

Прокуратура сообщает

Прокуратура Нюрбинского района приняла меры по факту ненадлежащего содержания дорог

Прокуратура Нюрбинского района с привлечением ГИБДД ОМВД России по Нюрбинскому району провела проверку соблюдения законодательства о безопасности дорожного движения.

Установлено, что ряд дорог местного значения в г. Нюрбе и в Октябрьском наслеге не соответствуют установленным требованиям, отсутствуют дорожные знаки, имеются выбоины и просадки, что влечет угрозу безопасности дорожного движения.

В целях устранения выявленных нарушений прокуратура внесла главам муниципалитетов представления, а также возбудила в отношении ответственных лиц дела об административном правонарушении, предусмотренном ч. 1 ст. 12.34 КоАП РФ (несоблюдение требований по обеспечению безопасности дорожного движения при содержании дорог).

По результатам рассмотрения актов прокурорского реагирования организованы работы по устранению нарушений, административные материалы находятся на рассмотрении в суде.

Житель Нюрбинского района осужден за попытку дачи взятки и использование поддельного водительского удостоверения

Прокуратурой Нюрбинского района поддержано государственное обвинение по уголовному делу в отношении 34-летнего жителя. Он осужден по ч. 3 ст. 30 – ч. 3 ст. 291 УК РФ (покушение на дачу взятки) и ч. 3 ст. 327 УК РФ (использование заведомо поддельного удостоверения, предоставляющего право на управление транспортным средством).

В суде установлено, что подсудимый, в октябре 2022 года, обратился по объявлению в социальной сети к мужчине, представившемуся сотрудником ГИБДД о приобретении водительского удостоверения категории «В» на свое имя. При подтверждении возможности приобрести документ, подсудимый передал лжесотруднику денежные средства, получив впоследствии поддельное

В декабре 2022 года подсудимый при управлении транспортным средством был остановлен инспектором ДПС, где при проверке документов предъявил фиктивный документ, который был изъят.

По результатам рассмотрения уголовного дела суд с учетом мнения государственного обвинителя приговорил мужчину к 6 месяцам ограничения свободы. Приговор не вступил в законную силу.

В отношении второго лица уголовное дело выделено в отдельное производство и расследуется отдельно.

Редакция почтата

Оҕобут барахсан, эн аанньалгын!

Биһиги, кырдьаҕас дьон буоларбытынан, оҕобутугар махталбытын хаһыат нөҥүө биэриэхпитин баҕардыбыт. Кини аата Григорьев Гек Петрович диэн, ЦРБ ПНО балыыһатыгар оробуочайынан үлэлиир. Гек оҕо эрдэҕиттэн аһыныгас, үөрүнньэҥ киһи, көмө наада буоллаҕына ким хайа иннинэ сүүрэн кэлэр.

Кини ийэтэ Моруруса бэйэтэ эмиэ итинник киһи этэ. Былыр биһиги бары оҕо сырыттахпытына "Биллээх" диэн саһылы иитэр ферма баара. Оо, ол саҕана оҕо сааспыт барыта сайын аайы онно ааспыта. Гек ийэтэ Моруруса, биһиги эдьиийбит барахсан Балбаара ол фермаҕа саһыл иитиитигэр үлэлээбиттэрэ. Барахсаттары үтүө тылынан санаан ааһар бөҕө буоллахпыт дии.

Ити тоҕо былыргыны түөһүстэхпитий диэтэххэ, оҕобут Гек Петрович ол санааҕа тириэрдэр. Биһиэхэ кини бырааппыт да, оҕобут да буолбатах эрээри, биһигини убаастаан, эдьиийдэрин курдук санаан, кырдьаҕастары аһынан, харыстаан наар көмөнньыма буола сылдьар, тугу көрдөстүбүт да барытын толорон иһэр, куруук көрө-истэ сылдьар. Онон оҕобутугар Гекка махталбыт сүҥкэн улахан.

Оҕобутугар Гекка, дьиэ кэргэҥнэр кытаанах доруобуйаны, уһун дьоллоох олоҕу баҕарабыт! Мэлдьи кырдьаҕастарга, кыамматтарга санааҕын уура сылдьарыҥ, кинилэр махталларын ылла сылдьарыҥ киһини үөрдэр эрэ. Мэлдьитин бу курдук амарах сүрэхтээх буол.

Махталы кытары эдьиийдэриҥ Маргарита Николаевна, Валентина, Ньурба к. Ыраах Убайаан олохтоохторо.

Ответы на сканворды в газете «Ньурба» №42

По горизонтали: Миноносец. Свора. Очерк. Хвоя. Гул. Трапеза. Дзюдо. Плац. Одежда. Мот. Бета. Вывод. Отмена. Носов. Метла. Дион. Гитара. Трюмо. Стужа. Тавро. Эхо. Анкер. Сурикат. Кофе. Лихо. Икона. Кутья. Трос. Япония.

По вертикали: Бомбомет. Алоэ. Титов. Раек. Затон. Навал. Авеню. Ель. Святцы. Мэрия. Выдох. Цска. Осот. Поднос. Сосед. Онтарио. Зевс. Икс. Багаж. Жако. Довга. Аня. Солдат. Этап. Мыт. Резюме. Донор. Квота. Акация.

Астрологический прогноз на 6-12 ноября

♈ ОВЕН (21.03-20.04)

Сможете забыть о работе и полностью посвятить себя близким. Помиритесь с теми, кого обидели. Постарайтесь со всем спокойствием отнестись к визиту друзей, которые нагрянут в выходные.

♉ ТЕЛЕЦ (21.04-21.05)

Вы на себя столько взвалили, что просто непонятно, как справитесь. Эмоций - через край. Середина недели грозит вам как финансовыми потерями, так и разными неприятностями. Выходные проведите в любовных утехах.

♊ БЛИЗНЕЦЫ (22.05-21.06)

Вас беспокоит ситуация, как-то связанная с финансами и семьей. Не поддавайтесь чувствам, обдумывайте каждый свой шаг. В семье не стоит быть подозрительными, чаще уступайте близким и они пойдут вам навстречу.

♋ РАК (22.06-23.07)

Обстоятельства изменятся в лучшую сторону и вы сможете осуществить все свои планы. В лучшую сторону будет меняться и финансовое положение. В выходные возможна встреча, которая наладит личную жизнь.

♌ ЛЕВ (24.07-23.08)

Работы не так чтобы очень, и в личной, семейной жизни - полный штиль. В середине недели постарайтесь выбраться в гости. В выходные сходите в парк с семьей.

♍ ДЕВА (24.08-23.09)

Возникает явное нежелание идти на работу и капризы, стремление быть дома и тихонько заниматься хозяйством. Зато в выходные проявится высокая активность: быстрый шопинг, максимум внимания своей половине.

♎ ВЕСЫ (24.09-23.10)

Постарайтесь контролировать себя в начале недели, когда вспышка гнева может выставить вас на посмешище, а крупный разговор с коллегой наверняка настроит против вас коллектив. Домашние тоже не в восторге от вас.

♏ СКОРПИОН (24.10-22.11)

Вероятно, со скуки вам захочется изменить что-то в себе и в окружающей их обстановке. Займитесь собой. Но не стоит забывать и о работе. Тем более, что финансовая ситуация ждет своего разрешения.

♐ СТРЕЛЕЦ (23.11-21.12)

Достаточно удачная неделя. Решится проблема, занимавшая ваше внимание всю прошлую неделю. В середине недели можно ждать улучшения финансового благосостояния. И в личной жизни - полная гармония.

♑ КОЗЕРОГ (22.12-20.01)

Неплохо, хотя немножко нервно. Ситуация не в вашу пользу, но не стоит себя накручивать, строя ложные предположения. Не провоцируйте начальство, не раздражайте близких, избегайте ненужных трат и все уладится.

♒ ВОДОЛЕЙ (21.01-19.02)

Кое-что в вашей жизни изменится. Вам могут предложить новую работу: даже если на нынешней все скверно, попросите пару дней на раздумья. Посоветуйтесь с близкими и только тогда принимайте решение.

♓ РЫБЫ (20.02-20.03)

Неделя спокойная: и в работе, и в любви, и в семейной жизни все практически без перемен, хотя особых удач тоже ждать не приходится. Выходные проведите в кругу семьи - лучшего отдыха не придумать.

Саха омук саамай сөбүлүүр, урукку кэмтэн күн бүгүҥҥээҥи диэри доҕор оҥостор сүөһүтүнэн сылгы барахсан буолар. Кэнники кэмнэргэ сылгыга улахан өйөбүл, болҕомто уруллар буолан төбөбүт ахсаана биллэрдик элбээһиҥҥэ хардыылаата. Ол эрэн, хомойуох иһин, сылгы сальмонеллезтан кээһиитэ оройуоммутугар элбэхтик туруталыыр буолуталаан, биэ төрүөҕүн, кулуну тыыннаахтыы ылыы көрдөрүүлэрэ олус кыра (50-60%).

Кылгастык уруккуну ахтан аастахха, биэ сыстыганнаах кулуннааһына 2009 сыллаахха - Дьиикимдэҕэ, Ньурбачааҥҥа, Өҥөлдьөҕө, Чуукаарга, салгыы 2017 сыллаахха - Хаҥаласка, Дьиикимдэҕэ, 2018 с. - Ньурбаҕа, Антоновкаҕа туруталаан сылгыга улахан хоромньуну таһаарбыта. Бу ааттаммыт нэһилиэктэргэ биэ төрөөһүнэ (кулун дьыалабыай тахсааһына) олус мөлтөҕө. Билиҥҥи туругунан Антоновкаҕа эдэр биэлэр кээһиилэриттэн ыарыы көстөн, сальмонеллезка хаачахтаах олоробут.

Биэ сальмонеллезнай кээһиитэ диэн тугуй? Бу - сылгы сыстыганнаах ыарыыта. Ыарыыны көбүтээччилэринэн хамсыы, уларыйа сылдьар сальмонелла палочкалара буолар. Тулалыыр эйгэҕэ ордук тымныыга, -54 градуска диэри, икки ый устата тыыннаах хаалаллар. Ыарыыны тарҕатааччыларынан кээспит биэлэр буолаллар. Ол иһин кээспит биэлэри тутатына бэтэринээрдэргэ биллэриллиэхтээх, туһунан арааран үчүгэй иҥэмтэлээх окко туруоруллуохтаах, итини таһынан фосфор эбиилээх микро-, макроэлэмиэннэрдээх добавкалары бэриллэр. Кээспит биэ хойуутун, убаҕаһын кытары сальмонелла палочкалара икки ый устата тахсалларын быһыытынан, ыраастаан чөкөтөн уматыллары ситиһиллиэхтээх.

Сааһыттан тутулуга суох, ордук эдэр биэлэр кээһиилэрэ 8-10 ыйдаах уулаах кэмнэригэр маассабайдык бэлиэтэнэр. Кистэл буолбатах сылгылаах хаһаайыттар биэлэрэ кээспитин эппэттэр - ол сыыһа. Биллибэккэ кээспит биэлэр атын доруобай биэлэри сутуйаллар. Кээспит биэни үөрүттэн арааран туспа далга хаайан, эмтэниллиэхтээх, учугэй аһылыкка туруоруллуохтаах. Кээспит сиригэр дезинфекция ыытыллыахтаах.

Ыарыыны түргэнник уонна сөптөөхтүк үмүрүтэргэ, сылгылаах хаһаайыттар олохтоох бэтэринээринэй сулууспаҕа суһаллык биллэрэргит булгуччулаах. Билиҥҥи туругунан оройуоммутугар биэ сальмонеллезтан кээһиитин утары 4500 доза быһыы кэлэн нэһилиэктэринэн тарҕатылынна, онон олохтоох бэтэринээрдэргитигэр сайаапкалаан ыарыыны утары быһыыта бэрдэриҥ.

Сылгылаах хаһаайыттарга убаһа араарыыта чугаһаабытынан сүбэлиибит:

Атыыр үөрүн сүүрдүбэккэ, налыччы аҕала сатааҥ, тоҕо диэтэргит, сүүрэн кэлбит сылгы далга туран тоҥор, титириир, үксүн эдэр биэлэр уулара кыра буолан түһэрэн кээһэллэр. Сылгыны далга хоннороргутугар учүгэй хаачыстыбалаах отунан булгуччу аһатыллар, аһыы турар сылгы тоҥмот.

Тиритэн, сүүрэн кэлбит сылгыларга тутатына быһыы оҥоһуллубат, булгуччу хоннорон, сойутан баран биирдэ бэриллэр. Вакцина 4-7 ыйдаах уулаах биэлэргэ бэриллэр уонна 10-14 хонук иһинэн 7 ый устата барар, иммунитет үөскүүр. Ол аата сылгылары сэтинньи-ахсыннньы ыйдарга быһыллаллар.

Дьөһөгөй оҕото - сылгыбыт барахсан ыалдьан-эмсэҕэлээн барбатын туһугар, бары күүһү түмэн, илиибит сылааһын иҥэрэн, көрүүнү-истиини тупсаран, үүнэ-үксүү турарын бииргэ ситиһиэххэйиҥ.

Бэтэринээрнэй салалта.

Исписэлиис сэрэтэр

Сылгы сальмонеллезтан кээһиитэ

Өр сылларга «Амакинка» учаастагар үлэлээбит убаастыыр кэллиэгэбит, ГУП ЖКХ бэтэрээнэ
ДОРОНИН Геннадий Вячеславович
ыарахан ыарыыттан Пермь уобалаһыгар күн сириттэн туораабытынан тапталлаах кэргэнигэр Альбина Евгеньевнаҕа, бары чугас дьонугар дириҥ кутурҕаммытын биллэрэбит.
ГУП ЖКХ Ньурбатааҕы филиалын кэлэктиибэ.

Тапталлаах кэргэним, аҕабыт, эһэбит, Акана нэһилиэгин олохтооҕо
МАТВЕЕВ Иван Куприянович
60 саһыгар сылдьан алтыннны 24 күнүгэр эмискэччи күн сириттэн күрэммитин туһунан дириҥник курутуйан туран биллэрэбит.
Кэргэнэ, оҕолоро, сиэннэрэ.

Күндү балтыбытыгар Виктория Афанасьевнаҕа кэргэнэ, оҕолорго аҕалара
МАТВЕЕВ Иван Куприянович
соһумардык күн сириттэн барбытынан кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Аймахтаргыт Ньурбачаантан Егоровтар, Ньурбаттан Егоровтар, Даниловтар, Дьокуускайтан Петровтар.

Убаастыыр бииргэ үөрэммит табаарыспыт
МАТВЕЕВ Иван Куприянович
эмискэ күн сириттэн барбытынан кэргэнигэр, оҕолоругар, сиэннэригэр, чугас дьонноругар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
1979 с. Акана оскуолатын выпуһа.

Акана олохтооҕо, эдьиийбит Иванова Виктория Афанасьевна тапталлаах кэргэнэ, аҕалара, эһэлэрэ, күтүөппүт
МАТВЕЕВ Иван Куприянович
соһуччу бу күн сириттэн туораабытынан оҕолоругар, кийииттэригэр, сиэннэригэр, чугас аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит, аһыыгытын тэҥҥэ үллэстэбит. Төрөөбүт төрүт буора сымнаҕас суорҕан буола үллүктээтин.
Маалыкайтан, Ньурбаттан, Намтан, Дьокуускай куораттан, Анаабыртан, Усть-Нераттан, Москваттан бииргэ төрөөбүт убайдара, эдьиийдэрэ, балта уонна кинилэр оҕолоро.

Ньурба оройуонун борокуруорунан ситиһиилээхтик үлэлээбит, билигин Мэҥэ-Хаҥалас оройуонун борокуруорунан үлэлии сылдьар Артем Романович Ильиҥҥэ уонна кини дьиэ кэргэнигэр тапталлаах аҕалара, эһэлэрэ, СӨ норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, РФ профтех-үөрэхтээһинин туйгуна, РФ уонна СӨ профтех-үөрэхтээһинин бочуоттаах үлэһитэ, «Гражданскай килбиэн» бэлиэ хаһаайына, В.М. Членов аатынан Дьокуускайдааҕы индустриальнай-педагогическай колледж бэтэрээнэ
ИЛЬИН Роман Иванович
ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
«Ньурба улууһа» МО Дьаһалтата уонна улуус Сүбэтэ.

Ахтар, саныыр кэргэним Михаил быраата, саха саарына, киһи кэрэмэһэ
ИЛЬИН Роман Иванович
бу олохтон барбытынан кутурҕаммын тиэрдэбин истиҥник саныыр уолбар, уолугар Артем Романовичка, дьиэ кэргэнигэр. Убайдыы быраат Михаил, Роман наһаа да тапсаллара, саҥата суох өйдөһөллөрө, истиҥ үтүө сыһыаннаахтара хараҥар, сүрэхпэр баар.
Айыы, Дьылҕа хаан ыйааҕынан сүдү дьону кытта алтыһан, олорон аасыппыттан толору дьоллоохпун.
Саҥаскыт Валентина.

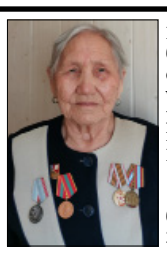

Күндү ийэбит, эдьиийбит, элбэх оҕо эбэтэ, сэрии сылларын оҕото, үлэ уонна потребкооперация бэтэрээнэ, Чаппанда нэһилиэгин Ытык кырдьаҕаһа
НИКИФОРОВА Евдокия Павловна
бу дьыл алтыннны ый 27 күнүгэр ыарахан ыарыы кэнниттэн 86 саһыгар күн сириттэн барбытын туһунан биир дойдулаахтарыгар, бииргэ үлэлээн алтыспыт, олорбут дьонугар-сэргэтигэр дириҥник курутуйан туран иһитиннэрэбит.
Сурдьа Гаврил, кыыһа Виктория, кийииттэрэ, сиэннэрэ, сиэн кийииттэрэ, күтүөттэрэ, хос сиэннэрэ, хос-хос сиэннэрэ.

Күндү кэргэним, аҕабыт, эһэбит, Ньурба куорат олохтооҕо, Айылҕа харыстабылын туйгуна
ЕФРЕМОВ Алексей Максимович
бу дьыл алтыннны 28 күнүгэр 73 саһыгар уһун ыарахан ыарыыттан күн сириттэн туораабытын туһунан дириҥник курутуйан туран бары билэр дьомутугар, табаарыстыгар биллэрэбит.
Кэргэнэ, оҕолоро, сиэннэрэ.

Күндүтүк саныыр убайбыт
ЕФРЕМОВ Алексей Максимович
бу дьыл алтыннны ый 28 күнүгэр уһун ыарахан ыарыыттан күн сириттэн күрэммитинэн кэргэнигэр Полина Гаврильевнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Дьокуускай куораттан быраата Евгений Максимович, балта Лидия Максимовна дьиэ кэргэттэрэ.

Өр сылларга бииргэ алтыһан сылдьыбыт күндүтүк саныыр доҕорбут
ЕФРЕМОВ Алексей Максимович
уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр Полина Гаврильевнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Дьокуускай куораттан доҕотторо Валентин Федоров, Николай Неустроев, Тимофей Тоскин.

Бииргэ үөрэммит табаарыспытыгар, доҕорбутугар Ефремов Андрейга уонна кини чугас дьонугар тапталлаах аҕалара, эһэлэрэ, Ньурба к. олохтооҕо
ЕФРЕМОВ Алексей Максимович
уһуннук ыараханнык ыалдьан күн сириттэн туораабытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Ньурба 1 №-дээх оскуолатын 1986 с. выпустара, 10 «а» кыл. оҕолоро.

Өр сылларга Ньурбатааҕы Айылҕа харыстабылын кэмитиэтигэр үлэлээбит
Алексей Максимович ЕФРЕМОВ
бу дьыл алтыннны ый 29 күнүгэр күн сириттэн барбытынан кэргэнигэр, оҕолоругар, аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Ньурбатааҕы Айылҕа харыстабылын кэмитиэтэ.

Истиҥник саныыр, бииргэ алтыһан үлэлээн, бултаабыт-алтаабыт доҕорум
ЕФРЕМОВ Алексей Максимович
уһун ыарахан ыарыыттан күн сириттэн күрэммитинэн дириҥ кутурҕаммытын тапталлаах кэргэнигэр Полина Гаврильевнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр тиэрдэбит, аһыыгытын тэҥҥэ үллэстэбит.
Семен Никитич Ноговицын уонна кини дьиэ кэргэнэ.

Күндүтүк саныыр, убаастыыр күтүөппүт, Ньурбачаантан төрүттээх Антоновка олохтооҕо
ИВАНОВ Назар Николаевич
62 саһыгар алтыннны 17 күнүгэр ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр, оҕолоругар, сиэнигэр, чугас аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Макаровтар, Егоровтар дьиэ кэргэттэрэ, кинилэр оҕолоро.

Күндү тапталлаах кэргэним, аҕабыт, эһэбит, хос эһэбит, Бордоҥ нэһилиэгин олохтооҕо, Маалыкайга сопхуоска уонна рабкоопка өр сылларга үлэлээбит үлэ бэтэрээнэ
ЛЫТКИН Иннокентий Семенович
бу дьыл алтыннны 30 күнүгэр 84 саһыгар ыарахан ыарыыттан олохтон барбытын билэр дьоммутугар курутуйан туран иһитиннэрэбит.
Кэргэнэ, оҕолоро, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ, чугас аймахтара.

Истиҥник саныыр убайбыт, Маалыкай олохтооҕо
ЛЫТКИН Иннокентий Семенович
уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан саҥаспытыгар Мария Ивановнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр кутурҕаммытын тириэрдэбит.
Балтылара Анастасия, Дора, Валентина, быраата Александр, сиэн балта Татьяна, кинилэр дьиэ кэргэттэрэ.

Ыал тапталлаах аҕата, эһэтэ, Бордоҥ нэһилиэгин ытык кырдьаҕаһа, үлэ бэтэрээнэ, өр сылларга сопхуоска, рабкоопка суоппардаабыт
ЛЫТКИН Иннокентий Семенович
84 саһыгар Орто дойдуттан барбытынан дириҥ кутурҕаммытын ийэлэригэр Мария Ивановнаҕа (Лыыккына Маайаҕа), кыыһыгар Изабелла Иннокентьевна, күтүөтүгэр Леонид Иванович Степановтарга, кыргыттарыгар, уолугар, кийиитигэр, күтүөттэригэр, оҕолоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр дириҥ кутурҕаммытын биллэрэбит.
Ньурба Лесопуунугар бииргэ үлэлээбит үлэһиттэрэ.

Күндү быраатым, убаастыыр убайбыт, Ньурбачаан олохтооҕо
САВВИНОВ Борис Николаевич
бу дьыл алтыннны ый 29 күнүгэр ыарахан ыарыыттан бу орто дойду олоҕуттан туораабытын Барыыспыт табаарыстарыгар, аймахтарыгар дириҥ кутурҕанынан иһитиннэрэбит.
Биһиги Барыыспыт тырахтарыыһынан, сүөһү көрөөччүнэн үлэлээн тыа хаһаайыстыбата чэчирии сайдарын туһугар бэйэтин улахан кылаатын киллэрбитэ. Онтон салгыы, биэнсийэҕэ тахсыар диэри Ньурба лесопунугар үлэлээбитэ.
Быдан дьылларга быраһаай, күндү быраапыт, убайбыт.
Эдьиийиҥ аах уонна балтыҥ Алла.

Ньурбачаан нэһилиэгин олохтооҕо, өр сылларга Ньурбачаан отделениетыгар үлэлээбит «Ньурба» сопхуос бэтэрээнэ
САВВИНОВ Борис Николаевич (Сэмээки)
бу дьыл алтыннны 29 күнүгэр уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытын туһунан курутуйан туран аймахтарыгар, чугас билэр дьонугар, табаарыстарыгар иһитиннэрэбит.
Саввиновтар дьиэ кэргэттэрэ.

Күндү бииргэ үлэлээбит дьүөгэбитигэр Розалия Семеновна Анисимоваҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр тапталлаах быраата, оҕолорго амарах таайдара
САВВИНОВ Борис Николаевич
ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Дьүөгэлэриҥ Валентина Дмитриевна, Тамара Тарасовна, Анна Егоровна.

Өр сылларга бииргэ үлэлээбит кэллиэгэбит Иванов Гаврил Иванович бииргэ төрөөбүт убайа, Хорула нэһилиэгин олохтооҕо
ИВАНОВ Валентин Иванович
уһун ыарахан ыарыыттан күн сириттэн туораабытынан чугас аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит
Ньурбатааҕы бэтэринээринэй Управление кэлэктиибэ, профкома.

Авиаторы Нюрбы выражают искренние соболезнования родным, близким, друзьям и коллегам трагически ушедшего из жизни технического директора Авиакомпании «Полярные авиалинии»
МАРКОВА Федора Гаврильевича.
Неоценим вклад Федора Гаврильевича в становление, укрепление и развитие авиации Якутии. Искренней преданностью профессии авиатора он заслужил большой авторитет и уважение коллег. Его заслуги достойны призания и наполняют наши сердца гордостью. В нашей памяти он останется человеком исключительного профессионализма и самоотверженности.
Жаль, что из жизни уходят лучшие. Светлая память о Федоре Гаврильевиче навсегда останется в наших сердцах, в делах и поступках его последователей.
Скорбим и помним.
Авиаторы Нюрбы.

Бииргэ үлэлиир тэрилтэбит үлэһитигэр Расторгуев Мичил Николаевичка уонна кини дьиэ кэргэттэригэр аҕалара, эһээлэрэ
ЕГОРОВ Геннадий Гаврильевич
ыарахан ыарыы кэнниттэн олохтон туораабытынан кутурҕаммытын холбуубут.
АО РИК «Автодор» үлэһиттэрэ.

«Ньурба»
Главный редактор
ПЕТРОВА Лена Ивановна

Учредители:
Правительство Республики Саха (Якутия)
ГАУ РС (Я) «Сахапечать»
Издатель:
ГАУ РС (Я) «Сахапечать»
Адрес издателя:
677000, г. Якутск,
ул. Орджоникидзе, 31, каб. 124
тел/факс: (8-4112) 34-39-17

Газета зарегистрирована в Управлении Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций Управление Роскомнадзора по Республике Саха (Якутия). Регистрационный номер ПИ № ТУ14-00551 от 03.06.2020 г.

Адрес редакции:
678450, РС(Я), Нюрбинский район г. Нюрба,
ул. Ленина, 37.
redakcia06@mail.ru

Телефоны:
менеджер по рекламе:
2-33-32,
+7-914-300-01-37

Отпечатано в редакционно-компьютерном комплексе редакции, типографии газеты «Ньурба-Огни Нюрбы». Время подписания в печать по графику: 17.00, фактически: в 16.30.
Объем 3 печ. л. Индекс ПИ 988. Тираж 683.
Цена 38 руб. Газета выходит 1 раз в неделю: по четвергам на якутском (русском) языках.
За содержание рекламы, объявлений и писем отвечают рекламодатели и авторы. Мнение автора не всегда совпадает с мнением редакции.

Больше информации на сайте